№ 131

Opłata poeztowa uiszczona ryczałtem

פרייז 20 גראשען

Lodzer Tageblat

לאָדזשער טאַגעבלאַט

רעדאַקציע און אַדמיניסטראַציע: פּיעטריקאָווער 16. טעלעפאָנען פון: רעדאַקציע 57, פון אַדמיניסטראַציע 47.	דאָנערשטאָג, כ"ז אייר תרפ"ט.	6 czerwca 1929 r.	22-טער יאהרגאַנג.

דעמאָנסטראַציעס פון פּוילישע סטודענטן אין לעמבערג

סטודענטען זיך געוואַלט אַריינרייסען אין קאַפע „לאַ פע" און אין רעדאַקציע פון „מאָרגען". — פּאָליציי טרייבט פונאַנדער מיט די בלאַנקע שווערדען די דעמאָנסטראַנטען. — כוליגאַנעס צינדען אונטער די טריבונעס אויפ'ן ספּאָרט-פּלאַץ פון „האַסמאָנעאַ", זיי בעקומען אָבער אַ געהעריגען אָפּשנים פון „מכבי". — שאַרפע רעזאָלוציעס געגען דער רעגירונג אויף אַ געהיימער קאָנפערענץ פון פּוילישע סטודענטען מיט דעלעגאַטען פון פּוזען און וואַרשאַ. — לעמבערגער בישאָף ערקלערט, אַז ער גלויבט נישט אין די פאַלשע ידיעות פון דער ענדעקישער פּרעסע. — פּאָליציי-פּרעזידענט קלאַץ און דער לעמבערגער וו.-וואָיעוואָדע זאָלען אַראָפּ אין דעמיסיע.—

„אַסטראַ פּאָגראָמאָוויע" פון דער וואַרשעווער פּאָליציי

לעמבערג, (טעל. פון אונזער קאָרעספּאָנדענט). די פּוילישע סטודענטען האָבען נעכטען ערקלערט אַ שטרייק. 7 פאַרנאַכט איז פאַרגעקומען אַ זעהר גרויסע דעמאָנסטראַציע פון פּוילישע סטודענטען. פון אַלע עקען שטאָט האָבען מיט איינמאָל אָנגעהויבען אָנקומען גרופּעס סטודענטען און זיך פאַרזאַמעלט אויפ'ן קאָפּערניק-פּלאַץ.

און דער דעמאָנסטראַציע האָבען זיך בעטייליגט עטליכע טויזענד סטודענטען. די דעמאָנסטראַנטען האָבען זיך קאָנצענטרירט אַר'ן גרויסען יודישען קאַפע-הויז „לאַ פע" און זיך געוואָלט אַריינרייסען און די אונגעוועזענסטע לאָקאַלען. אַ גרויסע מחנה פּאָליציי און רייטער-פּאָליציי האָבען מיט די בלאַנקע שווערדען צוטריבען די דעמאָנסטראַנטען, דערביי זענען זעהר פיל סטודענטען פאַרוואונדעט געוואָרען.

די צוטריבענע רעשטלעך פון דער דעמאָנסטראַציע האָבען זיך שפּעטער ווידער געפּרובט צו קאָנצענטרירען און געפּלאַנט צו מאַכען אַן אָנפאַל אויף דער רעדאַקציע פון „מאָרגען". די פּאָליציי האָט זיי אויך דאָ צוטריבען און פאַר'ן בנין פון דער רעדאַקציע איז אַוועקגעשטעלט געוואָרען אַ שטאַרקע וואַך פּאָליציי און קאָנטראָלירט יעדען, ווער עס געהט אַריין אין רעדאַקציע.

אין אָוונט האָט די מאַכט פערבאָטען אַלע אַרט סטודענטען-דעמאָנסטראַציעס און מיטינגען אָהן אונטערשיד צי פּוילישע אָדער יודישע.

די יודישע סטודענטען האָבען אין אָוונט געוואָלט אָפּהאַלטען אַ פּראָטעסט-פאַרזאַמלונג, וועלכע איז אָבער נישט ערלויבט געוואָרען. אַזוי איז אויך נישט ערלויבט געוואָרען די פאַרזאַמלונג פון די פּוילישע סטודענטען. די פאַרזאַמלונג איז אָבער פאַרגעקומען און געהיים. דערביי זענען אָנוועזענד געווען דעלעגאַטען פון די פּויזנער און וואַרשאָווער פּוילישע סטודענטען. אויף דער פאַרזאַמלונג זאָלען זיין אָנגענומען געוואָרען זעהר שאַרפע רעזאָלוציעס געגען דער רעגירונג.

נעכטען פריה האָט דער לעמבערגער בישאָף ווישאָצקי אויפגענומען אַ דעלעגאַציע פון די לעמבערגער רבנים. דער בישאָף האָט בעדויערט די געשעהענישען און האָט ערקלערט, אַז ער איז פעסט איבערגעצייגט און דער פאַלשקייט פון די ידיעות אין דער ענדעקישער פּרעסע, אַז די יודען האָבען פאַרשוועכט די רעליגיעזע פּראָצעסיע.

די מאַכט האָט אויסגענוצט די דאָזיגע ערקלעהרונג און אַרויסגעלאָזט אַנ'אויפרוף צו דער בעפעלקערונג מיט דער ערקלעהרונג פון בישאָף ווישאָצקי.

אויף דער אוניווערזיטעט זענען געלעגען פאַרגעקומען קלענערע צוזאַמענשטויסען צווישען די פּוילישע און יודישע סטודענטען.

אַ גרופּע פּוילישע סטודענטען האָט זיך אַריינגעריסען אויפ'ן ספּאָרט-פּלאַץ פון „האַסמאָנעאַ" און געפּרובט אונטערצוצינדען די טריבונעס. אַ גרופּע פון „מכבי", וואָס האָט זיך גראָד געפונען אויפ'ן פּלאַץ האָט פאַריאָגט די צעיושעטע חברה-לייט פונ'ם פּלאַץ און איינגעלאָשען די שרפה.

— היינט, דאָנערשטאָג וועט די פּראָקוראַטור בעשליסען, וועלכע סטודענטען צו בעפרייען און וועלכע צו פאַרהאַלטען ביז'ן פּראָצעס. צווישען די יודען הערשט אַ שטאַרקע אויפרעגונג צוליב'ן בעשלוס פון די לעמבערגער אַדוואָקאַטען אַרויסצושטעלען די בעסטע פאַרטיידיגער צום פּראָצעס פון די אָנפאַלער.

די ענדעקישע סטודענטען האָבען אַרויסגעלאָזט אַנ'אויפרוף, אַז די לעמבערגער מאַכט האָט זיי בעלייטיגט דערפאַר ווייל זיי האָבען פאַרטיידיגט די הייליגסטע געפיהלען פון דער פּוילישער יוגענד. אינ'ם אויפרוף ווערט געזאָגט, אַז כל זמן זיי וועלען נישט דערפאַר בעקומען קיין סאַטיספאַקציע, וועלען זיי נישט ענדיגען דעם שטרייק.

פון ניט אינפאָרמירטע קרייזען, גיט מען איבער, אַז דער וו. וואָיעוואָדע פילטשעווסקי און דער פּאָליציי-פּרעזידענט קלאַץ וועלען בעזייטיגט ווערען פון זייער אַמט דערפאַר, וואָס זיי האָבען אין דער ערשטער מינוט נישט דערשטיקט די אָנפאַלען און דערלאָזט צו די מאָנטאָג'דיגע געשעהענישען.

מען רעכנט זיך, אַז מאָרגען זאָל דאָ אַהערקומען מיניסטער סקלאַדקאָווסקי אויסצופאָרשען די לאַגע אויפ'ן אָרט.

— נאָך 7 אַ זייגער האָט די שטאָט אויסגעזעהען, ווי אויסגעשטאָרבען. מיר און טויער איז פאַרהאַקט, קיין לעבעדיגען מענש זעהט מען נישט אויף דער גאַס. די געוועלבער זענען פאַרמאַכט געוואָרען אַ שטיק צייט פאַר זיבען.

די נעכטיגע „כווילאַ", „מאָרגען" און די „גאַזעטאַ פּאָראַנאַ" זענען קאָנפיסקירט געוואָרען.

—0—

אין וואַרשע ריכט מען זיך אויף אויף סטודענטען-דעמאָנסטראַציעס

וואַרשאַ, (טעל.) די וואַרשאָווער פּאָליציי האָט בעקומען אַ פערטרויליכע ידיעה, אַז די וואַרשאָווער פּוילישע סטודענטען גרייטען זיך איינצואָרדנען אַ דעמאָנסטראַציע.

די גאַנצע פּאָליציי איז ערקלערט געוואָרען אין „אַסטראַ פּאָגראָמאָוויע". דאָס יודישע „אַקאַדעמישע הויז" אויף פּראַגע איז בעוואַכט פון פּאָליציי.

—0—

די דייטשע און סאָוויעטישע פּרעסע וועגען די לעמבערגער געשעהענישען.

מאָסקוואַ, (ספּ.) די גאַנצע סאָוויעטישע פּרעסע איז פול מיט ידיעות וועגען די לעמבערגער געשעהענישען. די סאָוויעטישע צייטונגען שרייבען, אַז אין לעמבערג איז פאָרגעקומען אַ גרויסער פּאָגראָם.

בערלין, (ספּ.) די נעכטיגע דייטשע פּרעסע איז פול געווען מיט דעפּעשען וועגען די לעמבערגער געשעהענישען. די קעפּלעך פון די טעלעגראַמען זענען טיטולירט: „גרויסע יודען פּאָגראָמען אין לעמבערג". אין די דעפּעשען ווערט דערצעהלט, אַז עס זענען דאָ זעהר פיל קרבנות.

דערמאָרגען'דיגער

פרייטאָג-נומער

— פון —

„לאָדזער טאַגעבלאַט"

וועט ערשיינען אין אַ גרעסערן פאָרמאַט און ברענגען אַ גאַנצע רייע אַרטיקלען און פעליעטאָנען פון די בעסטע שריפטשטעלער

אַנאָנסען ווערען אָנגענומען היינט אַ גאַנצען טאָג.

Dr. med. A. Mazur

ספּעציעל-אַרצט פאַר אויערן, נאָז און האַלז-קראַנק הייט און שטאַם שפּראַך-פעהלער

הסכאליא 65

איינגאַנג אויך דורך פּיעטריק. 46) טעל. 66-01

Bank Spółdzielczy

Kupców i Przemysłowców w Łodzi

Spółdz. z ogr. odpow. Tel. 36-46

איז איבערגעצויגען געוואָרען פון פּיעטריקאָווער 41 אויף צעגעלניאַנאַ 39 פּאַרטער, 1-טער שטאָק

נעמט אָן וועקסלען, פּראַכטען און פערשידענע דאָקומענטען אויף אינקאַסאָ אויף אַלע פּלעצער אין גאַנץ פּוילען ביי אַ מינימאַלער פּראָוויזיע און צאָהלט אויס דעם זעלבען טאָג, וויזט איבער געלד אויף גאַנץ פּוילען, נעמט אָן ווקלאַדען, איינלאַגען, גדן-געלטער און קלענערע אָבשפּאָרונגען אויף די בעסטע בעדינגונגען, מאַכט דיסקאָנטאָ און גיט אַרויס אַוואַנסן אויף אינקאַסאָ

ערלעדיגט אַלעס פּינקטליך און רעעל!

די באַנק איז אָפען פון 9 ביז 2 מיטאָ

א זוניגע שטוב

פּאַרטער ערשטער שטאָק מיט אַ בעזונדערען איינגאַנג צו פערמיטען קאָנסטאַנטינער, 75 וואוינונג 6. 1785

Dr. Z. RAKOWSKI

ספּעציאַליסט פאַר אויערן, נאָז,האַלז, לונגען-קראַנקהייט

קאָנסטאַנטינער 9, טעלעפאָן 27-81

שפּרעכשטונדען 12—2 און פון 5—7 נעמט אויך אָן אין לעטשניצע זגערזשער 17 פונביז 3 נאָכמ.

Dr. med. Albert Gotlib

אַרכישער און ספּעציאַליסט פון פרויען-קראַנקהייטען

פּיעטריקאָווער 26, טעלעפ. 77-50

נעמט אָן פון 8—10 און פון 4 ביז 7 אָוענד.

Dr. med Adam BENDER

האָט זיך איבערגעצויגען אויף

נאַרוטאָוויטשאַ 30 טעל. 14-75

ספּעצ. פאַר אינערליכע און האַרץ-קראַנקהייטען

נעמט אָן פון 5—7 נאָכמיטאָג. 0085

עזט און אַבאָנירט „לאָדזער טאַגעבלאַט"

ציוניסטישע אָרגאַניזאַציע אין לאָדז.

קינאָ-טעאַטער „ספּלענדיד" קינאָ-טעאַטער נאַרוטאָוויטשאַ-גאַס 20.

מאָנטאָג, דעם 10-טן יוני 8.30 אָוענד ווערט איינגעאָרדנעט אין קינאָ-טעאַטער „ספּלענדיד"

אַ פּייערליכע אַקאַדעמיע

מיט רעדעס ווילען אַרויסטרעטען: פּראָפ. ז. בראָדעצקי, מיטגליד פון ציוֹנ. עקזעקוטיווע אין לאָנדאָן און ה' קורט בלומענפעלד, פּרעזידענט פון דער ציוניסטישער פעראייניגונג אין דייטשלאַנד און וויצע-פּרעזידענט פון ציוניסטישען אַקציאָנס-קאָמיטעט.

בילעטען שוין צו ב.קומען אין ציוניסטישען ביוראָ, (צעגעלניאַנאַ 4).

Dr. H. BERGSON

פרויען-קראַנקהייטען

נעמט אָן אין לעטשניצאַ „וויטאַ" פּעטריקאָווער 45 פון האַלב פינף ביז האַלב זעקס נאָכמ. אין דערהיים וואָנגעליצקאַ 16 פון 6—7. טעל. 10-26.

Dr. med.

E. Szereszewska

קינדער קראַנקהייטען

נעמט אָן אַ גאַנצען טאָג אין ווישניאָוואַ-גוראַ ווילאַ „קריניצער" 2625

אַכטונג ה"ה קאַפּיטאַליסטען!

דאָס הויז אויף פּולנאָצנאַ גאַס נומער 4, היפּאָטעק-נומער 297, ווערט פערקויפט אויף אַנ'עפענטליכער ליציטאַציע ד. 10. ליפּיעץ ה. י. 11 פאַרמיטאָג אין קאַנצעלאַריע פון דער היפּאָטעק אויף פּאָמאָרסקאַ 21. די בעדינגונגען קאָן מען נאָכזעהן אין דער היפּאָטעק-קאַנצעלאַריע.

מיט אַכטונג ס. כּהן

יורש פון אויבענדערמאָנטען הויז.

אַ זעלטענע געלעגענהייט

8 געוועלב מיט אַ גרויסע ווישטאָווע אויף אַ וואוינונג און 2 גרויסע קעלער זאָפאָרט צו פערמיטען פּעטריקויער 194 רוג קאַראָלאַ צו ערפאַהרען ביים וויר. 2883

מאקדאנאלד בעקומען די מיסיע צו שאפען ארעגירונג

ליבעראלען זאלען אונטערשטיצען די רעגירונג פון לייבור-פארטיי

לאָנדאָן (ספ) נעכטען נ. מ. האט מאַקדאָנאלד בעקומען די אָפיציעלע מיסיע צו שאפען די נייע רעגירונג אין ענגלאנד. מען רעכענט. אז די ליבעראלען וועלען אונטערשטיצען די ארבייטער-רעגירונג.

15-ער יוד אין ענגלישען פארלאמענט

לאָנדאָן (יטא) פון די ענדגילטיגע וואהל - רעזולטאטען, וואָס זענען איצט פערעפענטליכט געוואָרען איז צו זעהען, דאָס עס איז געוועהלט געוואָרען אין ענגלישען פארלאמענט נאָך איין יוד. אלס קאנדידאט פון דער לייבור-פארטיי. דער 15-טער יודישער דעפוטאט איז געוועהלט געוואָרען דער פערטיידיגער אין בעקאנטען פראָצעס פון אָסקאר פלייטער ח׳ מיכאל מארקוס פון עדינבורג.

דער אינטערעס אין ארץ-ישראל פאר די ענגלישע פארלאמענט-וואהלען

ירושלים, (יטא) די יודישע בעפעלקערונג אין ארץ-ישראל האָט פערפאָלגט מיט אויסערגעוועהנליכען אינטערעס די בריטישע פארלאמענט-וואהלען. א גאַנצען שבת׳דיגען טאָג זענען די בוי-ראָס פון דער יודישער טעלעגראפען-אגענטור געווען כסדר אנגעפרעגט פון אלע זייטען וועגען פערלויף און רעזולטאטען פון די וואהלען. צוליב דעם, וואָס מחמת שבת איז נישט ארויס קיין יודי-שע טאג-צייטונגען (און אין ארץ ישראל זענען קיין אנדערע טעגליכע צייטונגען נישטא), האָט די בעפעלקערונג נישט גע-האט קיין אנדער אינפארמאציאנס-קוועלע ווי די י.ט.א.-ביורא.

די ארץ-ישראל - ארבייטערשאפט האָט אויפגענומען מיט גרויס צופרידענהייט דעם פאקט, וואָס די לייבור-פארטיי קומט איצט צו דער מאכט אין גרויס-בריטאניען.

א דענקמאל פאר די געפאלענע יוד. זעלנער אין פראנקרייך

פאריז (יטא) דער פערבאנד פון געוו. יודישע מלחמה - בעטייליגטע אין פראנקרייך האָט, ווי מיר האָבען שוין מיטגעטיילט, בעשלאָסען אויפצושטעלען א דענקמאל פאר די יודישע זעלנער, וואָס זענען געפאלען אין דער וועלט-מלחמה. אויף די פראנצויזישע שלאכט-פעלדער. אלס סעקרעטאר פון דענקמאל-קאָמיטעט איז בעשטימט געוואָרען דער בעקאנטער ציוניסטישער פובליציסט ה׳ קדמי-קאָהען. דער לעצטער פיהרט איצט אָן א ברייטע אנקעטע אין די פראנצוי-זישע פארלאמענטארישע קרייזען וועגען דעם דענקמאל-פראיעקט.

געזעלש. פאר יודישער געשיכטע אין טשעכא-סלאוואקיי

פראָג, (יטא) אונטער׳ן פארזיץ פון פראָפ. שטיינהערץ איז דאָ פארגעקומען די אלגעמיינע פערזאמלונג פון דער געזעלשאפט פאר דער געשיכטע פון די יודען אין טשעכאסלאוואקיי, וואָס צעהלט 1800 מיטגלידער.

פון בעריכט, וואָס איז פארגעלעזען געוואָרען אויף דער פערזאמלונג, איז צו זעהען, דאָס די געזעלשאפט האָט פער-עפענטליכט איהרע זאמעל-ביכער און אָפ-האנדלונגען פון בעקאנטע היסטאָריקער הויפטזעכליך וועגען דער געשיכטע פון די יודען אין פראָג, חוץ דעם זענען פער-עפענטליכט געוואָרען ווערטפולע דאָקו-מענטען און מאטעריאלען צו דער יודי-שער געשיכטע אין 13-טען און 14-טען יאָהרהונדערט.

—0—

צוואה פון פערשטארבענער פרוי ראזענפעלד

ניו-יאָרק (יטא) אין דער צוואה פון דער נישט - לאנג פערשטאָרבענער פרוי פון בעקאנטען יודישען מיליאָנער און פילאנטראָפ יוליוס ראָזענפעלד האָט די פערשטאָרבענע פערשריבען איהר פערמעגען, וואָס בעטרעפט איבער א מיל-יאָן דאָלאר אויף דעם נאָמען פון איהר מאַן און קינדער, אויפדריקענדיג איהר פערלאנג, אז זיי זאָלען פארזעצען די פילאנטראָפישע טעטיגקייט לויט איהרע וואונשע.

נפטר געוואָרען דער זלאטאפאלער רבי ר׳ מרדכי טווערסקי זצ״ל

וואַרשא, (טעלעפאָניש) נעכטען 11 פריה איז אין וואַרשא נפטר געוואָרען הער זלאטאפאָלער רבי ר׳ מרדכי יוסף טווערסקי זצ״ל אין עלטער פון 68 יאָהר. די לויה איז פארגעקומען פארנאכט.

פרעזידענט פון דער פינלענדישער רעפובליק—א פריינד פון יודישען אויפבוי אין ארץ-ישראל.

העלסינגפאָרס. (יטא) דער בע-פולמעכטיגטער פון קרן היסוד ד״ר אל. גאָלדשטיין, וועלכער ווײַלט איצט אין פינלאנד, איז אויפגענומען געוואָרען דורך דעם פרעזידענט פון דער פינלענדישער רעפובליק ד״ר רעלאנדער.

דער פינלענדישער פרעזידענט האָט א-רויסגעוויזען א גרויסען אינטערעס פאר די פארשריטען פון דער יודישער אויפ-בוי-ארבייט אין ארד-ישראל. און האָט זיך ספעציעל אינפארמירט וועגען דער ענטוויקלונג פון דער לאנדווירטשאפט און דער אויפלעבונג פון דער העברעאישער שפראך. פרעזידענט רעלאנדער האָט פער-זיכערט, דאָס די פינלענדישע רעפובליק בעציהט זיך מיט אויפריכטיגער סימפא-טיע צום ווידערגעבורט פון א פרייען יו-דישען פאלק אויף דער ארץ-ישראל ערד און האָט געוואונשען ערפאָלג דער מיסיע פון ד״ר גאָלדשטיין אין פינלאנד.

די זאמעל-קאמפאניע, וואָס ווערט דורך ד״ר גאָלדשטיין דורכגעפיהרט אין ווי-בארג, אבאָ און העלסינגפארס געהט א-דורך מיט גרויס ערפאָלג.

ליווער באלדוויך

א זוהן פון עכס-מיניסטער-פרעמיער באלדווין איז געוועהלט געוואָרען אלס דעפוטאט פון דער לייבור-פארטיי.

ווען איהר געהט אריבער די גאס,

קוקט מיט אפענע אויגען; איהר קענט בלייבען אנ׳אייביגער קאליקע, אדער גאר געפינען דעם טויט.

היט זיך, מען זאל אייך נישט איבערפאהרען!

דער וואהל-קאמף צום ציונ. קאנגרעס אין די פעראייניגטע שטאטען.

ניו-יאָרק (יטא) דער וואהל-קאמף צווישען די פערשידענע ריכטונגען און פראַקציעס אין ציוניסטישען לאגער פאר׳ן 16-טען ציוניסטישען קאָנגרעס ווערט אלץ העפטיגער. צום ערשטען מאָל זיינען פיל יאָהרען ווערען די דעלעגאטען צום קאָנגרעס געוועהלט ווערען דירעקט דורך די שקל-צאהלער און וועלען נישט נאָמי-נירט ווערען דורך דער אדמיניסטראציע, ווי דאָס איז לעצטענס פארגעקומען. עס קעמפען צווישען זיך 6 קאנדידאטען-ליס-טעס: די ליסטע פון דער איצטיגער ליי-טונג, „מזרחי״, „התאחדות״, „פועלי-ציון״, רעוויזיאָניסטען און ציוניסטישע אָפאָזיציע. אויף דער ליסטע פון דער איצטיגער ציוניסטישער לייטונג פיגורירען: לואי ליפסקי, דר. מרדכי קאפלאן, הרב זיל-ווער, רעדאקטאָר פישמאן, דר. קאַראל-ניק און פרוי לינדהיים. בראש פון דער „מזרחי״ - ליסטע פיגורירען: ה׳ גדליה בובליק. הרב גאָלד. ד״ר רעוועל א. אנד. בראש פון דער התאחדות-ליסטע שטעהט דר. ארלאָזאָראָוו און דר. מארטין בובער. דעם ערשטען אָרט אויף דער ליסטע פון „פועלי ציון״ פערנעמט בערל לאָקער.

דער ליסטע-פיהרער פון די רעוויזיאָניס-טען איז זשאבאָטינסקי. די ליסטע פון דער אָפאָזיציע. וועלכע טרעט ארויס אונ-טער׳ן נאָמען פון „הערצל - ציוניסטען״, ענטהאַלט 25 קאנדידאטען מיט׳ן ריכ-טער יוליאן מעק, יעקב-דע-האאז, פרי-דענוואלד און אנדערע בראש.

די אָפאָזיציאָנעלע גרופע האָט פער-עפענטליכט איהר וואהל-פראָגראם, וואָס ענטהאלט אין ערשטען פונקט א פאָדע-רונג פון א יודישער קאָלאָניזאציאָנס-פאָ-ליטיק, וואָס שטרעבט צו א יודישער מערהייט אין ארץ-ישראל, און איז גע-גען דעם בעגרעניצען זיך צו א יודישען קולטור-צענטר אין ארץ-ישראל.

ווייטער ווערט אין דעם וואהל-פראָ-גראם געפאָדערט, דאָס די פערברייטער-טע „יודישע אגענץ״ זאל געשאפען ווע-רען אויף א פעסטגעשטעלטען צייט-פעריאָד פון 3 ביז 5 יאָהר, דערביי דארף גע-זיכערט ווערען די אונבערירליכקייט פון מאנדאט. חוץ דעם ווערען ארויסגערוקט א רייהע ארגאניזאציאָנעלע פאסטולאטען, ווי די אָפשאפונג פון די עקס-אָפיציאָ-דע-לעגאטען א. א. וו.

2 יאהר תפיסה

פאר גנב׳ענען גארן פון א פאבריק.

(§) אין 14. יאַנואַר ביינאַכט האָבען זיך גנבים אריינגעקריגען אין אלארט׳ס פאבריק, קאָנטנאַ 19 און ארויסגע-גנב׳עט א פאר פעקלער גארן אין ווערט פון 4 טויזענד זל. צומאָרגענס האָט די פאליציי אנגעהויבען אנ׳אויספאָרשונג און מען איז קודם-כל געגאַנגען אין שכנות׳דיגען הויז נאָווא-זאקאָנטנא 1. צו א געוויסען אפאָלינא אורבאניאַק, וועלכע איז דער פאליציי בעקאַנט אלס געלויבטע פון דעם בעוואוסטען לאָדזער גנב קאזשעצקי. אריינקומענדיג אין שטוב האָט מען דאָרט די פאליציי געטראָפען קודם-כל די בעל הבית׳טע אליין און דער סטרויש פון יענעם הויז מיט דעם בעוואוסטען גנב אנטאָני קלי-סא און צוויי פעקער׳ס.

מען האָט אָנגעהויבען צו זוכען און מ׳האָט דאָ די גנב׳עטע גארן געפונען אונטער׳ן בעט. נעכטען איז פארגעקומען דער פראָצעס, קליסא און אורבאניאַק׳ס געליבטער קאזשעצקי האָבען בעקומען צו 2 יאָהר תפיסה. אפאָלינא אורבאניאַק און איהר׳ס א שותפ׳טע יאַנינא קאלי-סקא צו 1 יאָהר, די איבריגע האָט מען צוליב מאנגעל אין בעווייזען בעפרייט.

ביטעס וועגען רעגלאמענטאציע-ארטיקלען ביז דעם 13. יוני.

די האנדעלס-קאַמער מאַכט בעקאנט די פעראינטערעסירטע אונטערנעמער, אַז דעם 13 ד. ח. ענדיגט זיך דער טער-מין פון אפגעבען ביטעס אויף אויסלענ-דישע רעגלאמענטאציע-ארטיקלען.

די ביטעס דארפען אפגעגעבען ווערען אין סוחרים פעראיין פיעטריקאָווער 10 אדער אין סוחרים פעראיין, פיעטריקאָ-ווער 73.

דער קאָנטינגענט פון דריטען קווא-רטאל איז דערזעלבער, וואָס אין צווייטען קווארטאל.

די רשימה פון די סחורות קאָן מען נאָכזעהן אין די דערמאָנטע ארגאני-זאציעס.

—==—

פון דער ספארט-וועלט

א שעהנער נצחון פון די לאדזער „בר-כוכבא״ שווער-אטלעטען

אויף דעם אינטערנאציאנאלען טורניר אין קאטאוויץ

אויף די אינטערנאציאָנאלע שווער-אטלעטישע קאמפען אין קאטאָוויץ, וועל-כע האָט איינגעאָרדענט דער קאטאָווי-צער באהן-ספארט קלוב לכבוד זיין יו-בילעאום, און אין וועלכען עס האָבען זיך בעטייליגט 4 פעלקער, פוילען, עסט-רייך, טשעכאָ-סלאָוואקיען און דייטש-לאנד, האָבען „בר-כוכבא״ און „שולא״ שווער-אטלעטען אפגעהאלטען שעהנע נצחונות.

די קאמפען זענען פארגעקומען אין 7 וואָג-קאטעגאָריעס. עס זענען פארגע-קומען רינג-קאמפען און געוויכט הוי-בען, און אלע לאָדזער פון „בר-כוכבא״ 3 מאן און פון „שולא״ אויך 3 מאן, האָבען נאָר אנטייל גענומען אין געוויכט הויבען.

אין דער הענער-וואָג האָט ווינגאר-טען (בר-כוכבא) 4 מאָליגער פוילישער מייסטער בעקומען דעם ערשטען פריז הויבענדיג 232.5 קילא. אויסערדעם האָט ער בעקומען נאָך א עהרען-פריז (א מעדאל) פאר דעם שעהנעם רעזול-טאט.

אין דער מיטעל-וואָג, האָט דער לאָד-זער קרייז-מייסטער מינץ (בר-כוכבא) בעקומען דעם ערשטען פריז, און שטערן (בר-כוכבא) אין דער האלב-שווערער וואָג דעם דריטען פריז. ביי א זעהר שטארקער קאָנקורענץ. פון די 3 „שו-לא״ אנטיילנעמער האָבען 2 ערצילט פריזען, דער לאָדזער קרייז-מייסטער פון טורעק (שולא) דעם צווייטען פריז און מארזשעווסקי (שולא) דעם 3 פר.ז, ביידע זענען פון דער שווער-וואָג, דער דריטער שולא מיטגליד איז ארורל-פאלען.

אין דער האלב-שווערער וואָג האָט דעם ערשטען פריז ערצילט מאנקא פון קאטאָוויץ, וועלכער האָט צוגלייך גע-שלאָגען דעם ביז איצטיגען פוילישען רעקאָרד הויבענדיג 1225 קילא, אויסער דעם האָט ער בעקומען א זילבערגעם בע-כער פאר דעם בעסטען רעזולטאט.

אין דער אלגעמיינער קלאסיפיקאַציע האָט אין קאטאָוויץ פערנומען „בר-כוכבא״ מיט 3 אנטיילנעמער דעם 4 פלאץ, און „שולא״ מיט 3 אנטיילנעמער דעם 9. פלאץ.

בעקאנטמאכונג

דערמיט מאך איך בעקאנט, אז מיין בעוואוסטע בעקעריי איז איבער-געטראָגען געוואָרען אויף

אלעיא קאשטשושקי 11,

און איך עמפעהל זיך אויך אויף ווייטער דער ג׳ קונדשאפט.

מיט אכטונג ע. זעליגמאן,

אל. קאשטשושקי 11.

בעמ.: אויף פיעטריקאָווער 114 בלייבט נאָך א פערקויפס-שטעל.

„1.000.000 דאלאר!״

אזוי הייסט אונזער נייער ראמאן.

א מיליאן דאלאר

בעקומט א יונגערמאַן, וואָס שטעהט ביים ברעג פון אָפגרונד, מיט׳ן תנאי, אַז צום סוף יאָהר מוז ער בעגעהן זעלבסטמאָרד.

וועט ער דעם דאָזיגען טייוולאָנישען פאָר-שלאַג אָננעמען?

וועט ער פערבלענדט ווערן פון דער תאוה צו געלד און זיך בעגנוגענען מיט אַ יאָהר לעבן ווי אַ מיליאָנער?

דער גרויסער קינסטלער, וועלכער האָט גע-שאַפען דעם דאָזיגען וואונדערבאַרען ראָמאַן, איז דאָ טיף אַריינגעדרינגען אין דער נשמה פון אונזער גאָלדענער יוגענד, וואָס האָט דאָס פער-מעגען, גליק און האָפנונג פערשפּילט אויפ׳ן גרינעם שפּיל-טיש פון צאָפּאָט און מאָנטעקאַרלאָ.

„אַ מיליאָן דאָלאַר״

איז אַ ראָמאַן פון אַ הויכען ליטעראַרישען ווערט, אָבער גלייכצייטיג אונגעוועהנליך שפּאַ-נענד, ער גיט איבער אַ געטריי בילד פון די קאָרטען- און שפּיל-הייזער, ווי עס וויבעלט און שוויבעלט מיט כלערליי אוואַנטוריסטען און נשמה-פאַנגער.

אין „אַ מיליאָן דאָלאַר״

ווערט דער לעזער געפאַנגען פון דער ערליכ-קייט פון די איבערלעבונגען, פון דער טיפער פסיכאָלאָגישער דורכדרינגליכקייט און פון לייב-טען סטיל, אין וועלכען דאָס ווערק איז גע-שריבען.

לאדזשער טאגעבלאט

דער רעדאקטאר נעמט-אן פון 6 ביז 7 אין אווענד.
נישט בעשטעלטע מאנוסקריפטען ווערען נישט צוריקגעשיקט.

אדרעס: Lodzer Tageblat", Łódź, Piotrkowska 16, Skrz. poczt. 16
טעלעפאנען: פון רעדאקציע 57. אדמיניסטראציע 47.

אויף די גאסען פון לעמבערג...

אויף די גאסען פון לעמבערג האבען פוילישע סטודענטען געשלאגען די יודישע דורכגעהער און דעמאלירט לאקאלען פון יודישע אינסטיטוציעס.

דער פוילישער סטודענט, וואס האט ביז איצט נאכנישט געהאט מיטגעמאכט די ווילדע גאסען-קאמפאניע און ווילדע יודען-העצע פון זיינע חברים אין מדינת הונגאריע און רומעניען, האט איצט געוויזען, אז אויך איהם איז נישט פרעמד דעם כוליגאניש-זאלאגישער אנטיסעמיטיזם און צו מען דארף, קאנען די טראטוארען פון לעמבערג ווערען פונקט אזא כאפשטיינעל פאר יודען, ווי בוקארעסט און אין בודאפעסט.

מיר האבען געהאוסט און מיר האבען קיינמאל די אויגען נישט פערמאכט אויף דעם אנטיסעמיטיזם אין פוילען. מיר האבען געוואוסט און מעהר נאך ווי געאוסט האבען מיר עס געפיהלט, אז מיר האבען אין פוילען א שארפען עקאנאמישען אנטיסעמיטיזם, א ווירטשאפטליכען אויסראטונגס-קאמף, וואס פעראָרימט די יודישע מאסען און דערפיהרט זיי צו דער העכסטער מדרגה פון פערצווייפלונג. אבער איין טרייסט האבען מיר אמווייניגסטען געהאט — דער חיה'שער, כוליגאנישער אנטיסעמיטיזם איז אין פוילען נישטא.

דער פוילישער סטודענט האט קיינמאל נישט געזינדיגט מיט קיין צוגרויסער ליבשאפט צו יודען און צו זיינע יודישע חברים אויף דער אוניווערזיטעט. ער האט זיך אבער קיינמאל נישט פערנומען מיט דעם אומווירדיגען און שענדליכען געיעג איבער אונשולדיגע מענשען אויף די טראטוארען פון דער גאס. דאס האט אין אונז בעהעפט דעם גלויבען אויף בעסערע צייטען.

און איצט?

— איין גארישער מיטעלאלטערליכער שקר-בלבול, וואס קיין שום ביכטיגער מענש קאן דערין קיין איין מיגוט אפילו נישט גלויבען האט אראפגעריסען דאס קולטור-הייבעל פון א גרופע פוילישע סטודענטען און אויף די גאסען פון לעמבערג האט זיך אנגעהויבען א היסטער געיעג אויף יודען, וואס האט שוין לאנג לאנג נישט געהאט זיין גלייכען אינ'ם אויפגעלעבטען פוילען.

מיר ווייסען, אז דאס וואס איז זונטאג פארגעקומען אין לעמבערג ווערט זעהר שטרענג פעראורטיילט אין גאנץ גרויסע טיילען פון דער פוילישער געזעלשאפט. מיר ווייסען, אז פיל פון דער פוילישער אינטעליגענץ האט מיט א שוידער איבערגעלייענט אין די ציימונגען דאס וואס עס איז פארגעקומען אין לעמבערג, און מיר האבען די איבערצייגונג, אז די רעגירונג וועט איצט זיכער ארויסווייזען איהרע פעסטע און שטארקע האנד, נישט צו דערלאזען צו ווייטערדיגע ארויסטריטען פון מענשען, וואס זענען מחלל דעם נאמען פון דער פוילישער קולטור און שאטען אין דער פוילישער אוניווערזיטעט א יאטשייקא פון קוזיסטען.

אין דעם אלעם זענען מיר פולקאם איבערצייגט.

מיר ווייסען, אז די שולדיגע אין דעם שענדליכען געיעג וועלען בעקומען די שטרענגסטע שטראף. מיר לעבען, גאט זיי דאנק, אין א רעכטשאפענער מלוכה, וואו אזעלכע „ווירטועזען" קאנען נישט און טארען נישט געדולדעט ווערען. אבער כל זמן דער אנטיסעמיטישער גייסט וועט נישט אויסגעווארצעלט ווערען פון דער פוילישער אוניווערזיטעט אין עס וועלען זיך נאך געפינען פראפעסארען, וואס וועלען ביי אלע געלעגענהייטען ארויסווייזען זייערע סימפאטיעס צו די יאסקא כאטיעצעס און מקנא זיין די פערשידענע קוזישע פראפעסארען פון נישט לאנג פערגאנגענעם עבר אין רומעניען, וועלען שטענדיג מעגליך זיין אזעלכע „ספעקטאקלען" ווי די, וואס זענען זונטאג פארגעקומען אויף די גאסען פון לעמבערג.

י. ב. גע.

די נייע סענסאציע מיט זלאטע רובין

וואס זאגט איהר פשעמישלער פערטיידיגער, ד"ר גראספעלד?

לעמבערג, (ספ. טעל.) די ידיעה, אז זלאטע רובין האט געוואונען דעם פראצעס געגען רעדימער רב הרב שפירא האט דא ארויסגערופען א גרויסע סענסאציע. זלאטע רובינ'ס פשעמישלער פערטיידיגער דר. לודוויק גראספעלד, האט וועגען דעם איבערגעגעבען א רייהע אינטערעסאנטע אינפארמאציעס:

דר. גראספעלד ערקלערט, אז נישט בלויז אין ברוקלינער, נור אויך אין פשעמישלער געריכט האט זלאטע געהאונען א עהנליכען פראצעס. נאך פאר א יאהרען, ווען דר. פייפער האט אין גאנצען פון זלאטע רובין אריינגעטראגען א אנקלאגע צום פשעמישלער געריכט וועגען בטל מאכען זלאטע רובינ'ס ציווילחתונה, האט הרב שפירא'ס פערטיידיגער, דר. לאנדוי געמאכט אנ'אויסגלייך, לויט וועלכען מען האט מבטל געמאכט די ציווילע חתונה אבער קיין גט האט הרב שפירא איהר נישט געוואלט געבען ווייל ער האט גע-טענה'ט, אז ער האט זי נישט מקדש געווען כדת משה וישראל.

זלאטע רובין האט פאר איהר אבפאהר פון פשעמישל קיין ניו-יארק געגען ווילען פון איהרע פערטיידיגער — געשלאסען אנ'אבמאך מיט הרב שפירא, ער זאל איהר פון די קאנפיסקירטע 2000 דאלאר, וואס האבען זיך געפונען אין דעפאזיט, געבען בלויז 400 דאלאר אויף רייזע-הוצאות קיין אמעריקא, דעם רעשט האט זי מסכים געווען צו געבען דעם ראדימנער רב. אין דעפאזיט זענען נאך עטליכע שנירעל פערל.

קיין פראצעס פאר ביגאמיע קאן געגען הרב שפירא נישט ווערען מעהר פערפיהרט, ווייל זיין פראצעס איז שוין אבגעשטעלט געווארען אויפ'ן גרונד פון דער אמנעסטיע, וואס איז ארויסגעגעבען געווארען אין 10-טען יאהרטאג פון פוילענ'ס אומאבהענגיגקייט.

פרעזידענט פון דער פינלענדישער רעפובליק — א פריינד פון יודישע אויפבוי אין ארץ ישראל

העלסינגפארס (י.ט.א.) דער געפולמעכטיגטער פון קרן-היסוד דר. אלעקסאנדער גאלדשטיין, וועלכער ווילט איצט אין פינלאנד, איז אויפגענומען געווארען דורכ'ן פרעזידענט פון דער פינלענדישער רעפובליק דר. רעלאנדער.

דער פינלענדישער פרעזידענט האט ארויסגעוויזען א גרויסען אינטערעס פאר די פארשריפטען פון דער יודישער אויפבוי-ארבייט אין ארץ-ישראל און האט זיך ספעציעל אינפארמירט וועגען דער ענטוויקלונג פון דער לאנדווירטשאפט און דער אויפלעבונג פון דער העברעאישער שפראך. פרעזידענט רעלאנדער האט פערזיכערט, דאס די פינלענדישע רעפובליק בעציהט זיך מיט דער אויפריכטיגער סימפאטיע צום ווידערגעבורט פון א פריינען יודישען פאלק אויף דער ארץ-ישראל ערד און האט געוואונשען ערפאלג דער מיסיע פון דר. גאלדשטיין אין פינלאנד.

די זאמעל-קאמפאניע, וואס ווערט דורך דר. גאלדשטיין דורכגעפיהרט אין וויבארג, אבא און העלסינגפארס געהט אדורך מיט גרויס ערפאלג.

אויך אין קארלסבאד פיהלט זיך דער קריזיס אין פוילען

(ספעציעל פאר'ן „לאדזשער טאגעבלאט")

אויך און דעם וועלט-בערוהמטען קור-ארט קארלסבאד לאזט זיך דער קריזיס פיהלען. עס זענען דא איצט מיט 2500 קור-געסט ווענינער, ווי אין פאריגען יאהר און דער זעלבער צייט. הויפטזעכליך פעהלען פוילישע קור-געסט דאס בעווייזט, אז דער ווירטשאפטליכער קריזיס אין פוילען גרעסער, ווי אנדערשוואו און דער עיקר, ליידט דערפון די יודישע בעפעלקערונג.

די קור-פערוואלטונג האט דערייבער געהעכערט די פרייזען אויף בעדער-ביילעגען און די הויז-בעזיצער מוזען דאס נאך. מיר מוזען דערציילען אונזערע „הכנסה", זאגען זיי, אפשר וואלטען מיר, לאדזשער פאבריקאנטען אויך אזוי בעראטען מאכען? בשעת מען שטעהט מיט די פאבריקען, אדער מ'ארבייט נאר 3 טעג אין וואך. די אונקאסטען און שטייערן זענען דיזעלבע, וואלט אויך אפשר געווען א פלאן, מיט די פרייזען פון לאנגער-סחורות צו שטייגען?...

אזוי ווייניג קור-געסט, ווי ס'זענען פארהאן, איז דאך פריטאג אווענד דער מעמבעל אויף פארקשפראסע פיל געפאקט מיט מענשען, א טייל קומען הערען דעם חזן מיט'ן ווייבערוישען כאר, טייל קומען הערען דעם פרעדיגער פון דאקטאר ראבינער צינגלער.

ד"ר צינגלער האט גרויסע פערדינסטען פאר'ן אויסבויטען יודישען האספיטאל (אזוי ווי אונזערער „אוז דראוואסקא") און פאר'ן בויען א ספעציעל יודישען מושב זקנים, כמעט ער אליין שאפט דערצו די נויטיגע געלדמיטלען פון רייכע קור-געסט און ביי יעדען פרעדיגט אגיטירט ער, צו אונטערשטיצען די ביידע, אינסטיטוציעס וואס שטעהען ביינאנד און א שעהנעם הויף און מרוקנעם וואלד.

מיינע דאמען און הערען שרייט ער בקול רם אויס — אוהר לעזט דאך אלע ציימונגען און זעהט, ווי מען קעמפט פאר מינדערהייטס-רעכט. די עלטערע גרייזען און קראנקע זענען דאך ביי

שטימט די מינדערהייט פון די מינדערהייטען, זיי האבען אויך דאס רעכט צו לעבען, ווען איהר קומט אהער, אייער געזונדהייט צו שוינען און אויך ארוכת ימים צו פערשאפען. דארפט איהר אויך אז די ארימע קראנקע און די זקנים נישט פערגעסען.

און די דייטשע קור-געסט געהען ענטציקט צוהיים.

קארלסבאד דעם 2/6.

ב. א. גלימסמאן.

„די יודישע פראוואקאציע אין לעמבערג"

אזוי בעצייכענט די טרויעריגע אנטי-יודישע עקסצעסן אין לעמבערג די „גאזעטא ווארשאווסקא"

„אילוסטראוואני קוריער" זאגט, אז די יודישע יוגענד איז קאמוניסטיש געשטימט. — „ראבאטניק" פערשוויגט אינגאנצען די לעמבערגער געשעהענישן. — בלויז אין „גלאס פראוודי" טאדעלט די מעשים פון די אנטיסעמיטן, ווייל זיי שאדן דער פוילישער מלוכה

די בעלייכטונג, וועלכע די טרויעריגע לעמבערגער געשעהענישען האבען גע-פינען אין דער פוילישער פרעסע בעווייזען, ווי ווייט עס זענען נאך אפילו די אזוי-גערופענע ראדיקאלע ציימונגען פון יודען-פריינדליכקייט. א, זיי זענען נאך אפילו גאנץ ווייט פון אפשאצען אביעקטיוו די געשעהענישען און שטעמפלען די אמת'ע שולדיגע.

א חוץ דעם „גלאס פראוודי", וועלכער פרובט און דעם פאל צו זיין אביעקטיוו, מחמת ער בעטראכט די לעמבערגער געשעהענישען אלס ענדעקישע קאמפאניע געגען דער איצטיגער רעגירונג, וואס עס קאן מאכען א שלעכטען איינדרוק אין אויסלאנד... א חוץ די דאזיגע סא-נאציע-ציימונג, בערעכטונען אלע אנב-רוגע סאנאציע-ציימונגען אינגאנצען אדער פיילוויז די מעשים תעתועים פון דער אנטיסעמיטיש-געשטימטער יוגענד, וואס איז אויפגעהעצט געווארען דורך די ענדעקישע שרייבער פון „קיריער פאראנני" צו בעצאהלען די יודען פאר זייער בלומרש'ט בעליידיגונג די רעלי-גיעזע פראצעסיע.

עס מוז אונטערגעשטראכען און פערצייכענט ווערען, אז קיין איין פוילישע ציימונג, א חוץ נאטירליך די „גאזעטא ווארשאווסקא", האט נישט גע-ווידמעט די לעמבערגער געשעהענישען קיין ספעציעלען ארטיקעל. אלע ציי-טונגען מיט'ן „גלאס פראוודי" בתוכם בעהאלטען זייערע מיינונגען אונטער די אגאנימע נעמען פון זייערע לעמבערגער קארעספאנדענטען. און דאס נאך נישט אלע. א טייל ציימונגען פערשווייגען אינ-גאנצען די געשעהענישען אין לעמבערג. אזוי למשל ברענגט נישט דער נעלמי-גער „ראבאטניק" קיין איין ווארט ווע-גען די כוליגאנישע מעשים פון די אנ-טיסעמיטישע סטודענטען אין לעמבערג. עס איז פארהאן אין דער דערמאנטער ציימונג אנ'אויספיהרליכער בעריכט פון רעהאבילימאציע-פראצעס געגען דעם אומשולדיג אומגעקומענעם פוילישען ארבייטער יאקובאווסקי, אבער וועגען די געוואלדיגע היזקות פון די יודישע אינסטיטוציעס אין לעמבערג, וועגען די יודישע פערוואונדעטע און געליטענע צו ליב א מיאוס'ן אונגעהערטען בלבול, ווע-גען דעם האט דער אפיציעלער ארגאן פון פ.פ.ס. נישט צו שרייבען קיין ווארט.

די ראדיקאלע „עפאקא" האט די גאנ-צע ערשטע זייט געווידמעט דעם פראצעס אין אפעלו. די קלעפ, וואס די פוילישע ארטיסטען האבען מיט א צייט צוריק בעקומען אין אפעלו, האבען אי'ר געהודערט די גאנצע עפענטליכע מיינונג אין פוילען און אין אויסלאנד, און מאג-מעגליך שרייבען די פוילישע ציימונגען „אפקלאנגען פון די עולות און אפעלן", אבער וועגען די עולות, וואס זענען' בע-גאנגען געווארען געגען די יודישע איינ-וואוינער אין לעמבערג, געגען די יודי-שע אינסטיטוציעס דארף פערשוויגען ווערען, אדער אוועקגעשטופט ווערען ערגעץ אין א ווינקעל.

די „עפאקא" ברענגט טאקע אויף דער פירמער זייט א פאר שורות וועגען די לעמבערגער געשעהענישען. און די דא-זיגע שורות שרייבט זי אין נאמען פון „גלאס פראוודי". די „עפאקא" אליין האט גארנישט צו זאגען...

דערפאר צושרייבט זיך דער קראקא-ווער „אילוסטראוואני קוריער", ברענ-גענדיג די געשעהענישען אין לעמבערג אונטער'ן „אביעקטיווען" קאפעל „דאס בעלייריגען די פראצעסיע פון „באזשע מישאלא" דורך יודישע גימנאזיסטען האט גורם געווען צו שטורמישע גע-שעהענישען אין לעמבערג". דאס דאזי-גע קאפעל זאגט שוין, הלמט זיך, גענוג קלאר, ווי אזוי די דאזיגע ציימונג בעה-לייכט די געשעהענישען אין לעמבערג. אבער נאך דעם „אביעקטיווען" בעריכט פון די „שטורמישע געשעהענישען אין לעמבערג", גיט צו די דערמאנטע צייטונג פאלגענדען קאמענטאר:

„אויפ'ן יסוד פון די ציימונגס-אינ-פארמאציעס, און בעזונדערס פון אמט-ליכען בעריכט, קאן מען זעהען, אז די סיבה פון די אונרוהען זענען געווען די זונטאג'דיגע געשעהענישען בעת דער פראצעסיע".

דער „אילוסטראוואני קוריער" איז אזוי גרויסמוטיג, אז ער זאגט: „פאר דעם ארויסטרעט פון דער נישט ערצויגענער יוגענד קאן מען אבער נישט מא-כען פעראנטווארטליך די גאנצע געזעל-שאפט. מיר מוזען אבער פעסטשטעלען, אז צווישען דער יודישער יוגענד זענען די קאמוניסטישע שטרעמונגען, אלזא שטרעמונגען, וואס זענען ברונציפיעל געווענדעט געגען דער פוילישער מלוכה און געגען דער קאטוילישער רעליגיע, גענוג שטארק. ווער ווייס, צי טאקע דא וואלט מען נישט געדארפט זוכען די אמת'ע סיבות פון די לעצטע געשעה-נישען און לעמבערג.

„מיר קאנען אבער נישט פערשטעהן די קעפלער, וועלכע געפינען זיך און דער ציוניסטישער פרעסע וועגען די לעמבערגער געשעהענישען. מיר לייענען דארט: „א שרעקליכע אנטי-יודישע פראוואקאציע" אדער „כוליגאנעס און אקאדעמישע היפלען" א. ד. ג. מ'דארף זיין זעהר פארזיכטיג ביים בענוצען דאס ווארט פראוואקאציע..." אודאי דארף מען זיין זעהר פארזיכטיג ביים בענוצען דאס ווארט פראוואקאציע, אדער די אדרעס דארף געביטען ווערען. נישט צו דער יודישער פרעסע דארף עס זיין געווענדעט, נאר צו דער ענדעקישער.

אט שרייבט מאקי די נעלמונג „גאזעטא ווארשאווסקא" א לענגערע אפהאנדלונג וועגען די געשעהענישען אין לעמבערג, און דאס קאפעל פון דער אפהאנדלונג הייסט: „די יודישע פראוואקאציע אין לעמבערג".

קודם-כל שטעלט פעסט דער ענדעקישער ארגאן, וועלכער איז צוזאמען מיט זיין לעמבערגער ברודער-ארגאן דער גרעסטער שולדיגער אין די טרויעריגע געשעהענישען, אז „די פראוואקאציע פון די לעמבערגער יודען לגבי דער קאטוילישער בעפעלקערונג, האט געפונען א שטארקען אפקלאנג אין גאנץ פוילען".

„אז די יודישע שילערינס אין ג. מנאזיום האבען געזונגען בעת עס איז פארביי געגאנגען די פראצעסיע, דאס איז זיכער. „פאט" אליין בעשטעטיגט עס דאך. אט, געגען מחבר פון דער דאזי-גער מענדעציעזער „פאט" ידיעה, ווערט פערפיהרט אנ'אויספארשונג, דאס וויל נישט וויסען די „גאזעטא ווארשאווסקא". נאכמעהר, דער ענדעקישער ארגאן בעפאלט נאך די פוילישע ציימונגען, וואס זיי האבען די העזה צו פערטיידיגען די יודען, וואס דער „קוריער פאראנני" (וועלכער האט חלילה קיינמאל נים געזונדיגט אין יודען פריינדליכקייט), האט די העזה צו צווייפלען נאר אין דער יודישער פראוואקאציע. די ענדעקישע ציימונג איז אויסער זיך פאר כעס, וואס „פאט" בעשטעטיגט נישט אלין ווי עס ווילען די אנטיסעמיטען, און „דערוויי שרייען די יודען פאר דער גאנצער וועלט, אז מ'האט איינגעארדענט א „פאגראם".

מ'האט מורא פאר דער אויסערליכער וועלט. יא, דער „גלאס פראוודי" האט טאקי אויך מורא פאר דער אויסערליכער וועלט, און דער מעלעפאנישער בע-ריכט פון לעמבערג אין „גלאס פראודי", וועלכער שטעלט פעסט, אז „עס זענען נישט פארהאן קיין עדות, וואס זאלען פעסטשטעלען וועגען עפיס א יודישע פראוואקאציע, פערענדיגט זיך אזוי:

„דאס אראנזשירען די געשעהענישען און די ארגאניזירטע פראפאגאנדע-ארבייט, כדי ארויסצורופען אונרוהען בעת דער נאציאנאלער קאטוילישער פראצעסיע, ווייזט, אז די ענדעקישע קרייזען האבען בעוואוסטזיניג אויסגענוצט די שוואכע ארגאניזאציע ביי יוגענד און נאך ביי זיי די נידריגסטע אינסטינקטען, הגם זיי האבען זיך אפגעגעבען א חשבון וואספארא שאדען עס וועט האבען די מלוכה פון אזעלכע געשעהענישען. דער שאדען איז הן כלפי פנים, הן כלפי חוץ". דער „גלאס פראוודי" טרעט בכן ארויס געגען די געשעהענישען צוליב דעם, ווייל די מלוכה וועט דערפון ליידען. די אנדערע ציימונגען טוען דאס אויך נישט.

ס. ר.

דער סענסאציאנעלסטער פראצעס פון די לעצטע יאהרען קומט איצט פאר אין פראנקרייך

צי איז שארל באראטא, דער רייכער אינדוסטריעלער פון לימאזש א דאפעל-מערדער? ער האט פריהער זיך מורה געווען, איצט לייקנט ער. — ער וויל אבער נישט געבען קיין שום ערקלערונגען. דאס רעטעניש, וואס קען נישט אויפגעקלערט ווערען.

(א בריף פון פאריז. ספעציעל פאר'ן „לאדזשער טאגעבלאט") — פון י. פערלאוו.

אין לימאזש (פראנקרייך) קומט איצט פאר איינער פון די שפאנענדסטע און אינטערעסאנטעסטע פראצעסען, וואס זע-נען בכלל פארגעקומען אין די לעצטע יאהרען, דאס איז איינער פון יענע קרי-מינעלע פראצעסען, וואס רודערן אויף די געזעלשאפטליכע מיינונג פון פיל לענדער. דער פערלויף פון פראצעס וואלט געקענט דינען אלס סוזשעט פון אנ'אוואנטורע-ראמאן, אדער פאר א מצענע פון א העכסט-שפאנענדען פילם. אלץ איז אין דעם פראצעס רעטזעל-האפט, אונבעגרייפליך, פערפלאנטערט, אנהויבענדיג פון דער פערזענליכקייט פון הויפט-העלד, און ענדיגענדיג מיט די מינדעסטע פרטים. פונקט אזוי ווי דער לאנדרו-פראצעס איז געבליבען א רעטעניש אין דער קרימינעלער כראָ-ניק און עד-היום ווייס מען נישט, צי האט מען נישט אפגעהאקט דעם קאפ פון אנ'אונשולדיגען, אזוי וועט אויך בלייבען א סוד דער באראטא-פראצעס, וועלכער וועט זיך, דוכט זיך, קיינמאל נישט אויפקלערען.

אין וואס בעשטעהט אייגענטליך דאס סענסאציאנעלע און געהיימניספולע אין דאזיגען פראצעס? ווער איז עס שארל באראטא, דער הויפט-אנגעקלאגטער?

שארל באראטא, איז אין לימאזש א שם-דבר. א רייכער אינדוסטריעלער, שעהן, עלעגאנט, געלערענט, מיט איין ווארט, א יונגערמאן מיט אלע מעלות. נישט איין מעדעל פון די אריסטאקרא-טישע הייזער פלעגט וועגען איהם חלומ'ן, נישט איין מאמע פון דער הוי-כער געזעלשאפט האט זיך געוואונשען צו האבען באראטא'ן פאר אנ'איידעם. עס איז א בן-יחיד, זיין טאטע, א בע-רימטער אינדוסטריעלער, וואס שטאמט פון גרויסען אדעל, איז שוין אלט, און ער האט איבערגעגעבען זיינע פאבריקען און געשעפטען זיין איינציגען זוהן, שארל באראטא. וועגען יונגען באראטא פלעגט מען זאגען, אז ער איז א מענש, א בר-מזל. ער האט געהאט גליק צו אלעם, צום מסחר, צו געזעלשאפט און צו ליבע.

אבער זייט 2 יאהר האט זיך ס'רעדעל צו דרעהן געטען, באראטא האט פער-לוירען זיין כבוד, רוהם און גלאנץ. זייט 2 יאהר זיצט דער רייכער באראטא אין תפיסה אונטער דער שולד פון בעגעהן א טאפעל-מארד און אין וועלען בעגעהן נאך גרעסערע פערברעכענס. פונקט אזוי גוט ווי מ'האט פריהער ליב געהאט באראטא'ן אזוי האסט מען איהם איצט. זיין נאמען ווערט דערמאנט מיט פער-ביטערונג און עקעל. און יעדען טאג ווען מ'פיהרט איהם אין געריכט פון תפיסה און צוריק שרייט דער המון אויפ'ן גאס: א טויט דעם מערדער! א טויט באראטא'ן!

וואס איז אזעלכעס באראטא בעגאנגען? דער בעשולדיגונגס-אקט דער-צעהלט, אז דעם 12. יאנואר 1927 האט באראטא בעשטעלט דעם שאפער פאר, ער זאל פאהרען מיט איהם אויף א ווייטע נסיעה. פאר איז מיט זיין אויטא אפגעפאהרען, און מעהר נישט צוריק-געקומען. דעם אויטא האט מען שפעטער געפונען אין טייך קרייז און פאר'ן האט מען געפונען אין א גרוב א דער'הרג'עטען. די פאליציי האט תיכף ארעסטירט באראטא'ן, און אונטער'ן דרוק פון אויס-פארשונגס-ריכטער האט באראטא זיך מודה געווען אין מארד. ווען מ'האט באראטא'ן געפיהרט פון אויספארשונגס-ריכטער אין תפיסה, האט ער געבעטען די פאליציאנטען, וואס זענען מיט איהם געגאנגען, אז זיי זאלען איהם ערלויבען ארויסצוגעהן צו זיין אלטען פאטער און זיך מיט איהם געזעגענען. די פאליציאנ-טען, וואס האבען גוט געקענט באראטא'ן האבען נישט געוואגט איהם אפצו-זאגען זיין בקשה.

ער איז ארויף אין פאטער'ס הויז, וואו ער האט בעגעגענט זיין בעסטען פריינד בערטראנד פיינע, א 19-יעהריגער יונגערמאן, וועלכער האט געזאלט האבען איבערגעגעבען דער פאליציי, אז באראטא איז געפאהרען מיט'ן שאפער פאר: די פאליציאנטען, וואס זענען גע-שטאנען אויף דער גאס, האבען פלוצלינג דערהערט א שיסעריי. ווען זיי זענען ארויפגעקומען אין באראטא'ס שטוב, האבען זיי געזעהען, ווי פיין ליגט אויף דער ערד א דערשאסענער און באראטא האלט די ביקס געווענדעט צו זיך. זיי האבען ביי איהם ארויסגעריסען די ביקס, און אפגעפיהרט אין תפיסה. באראטא האט שפעטער ערקלערט, אז ער האט בעשלאסען צו בעגעהן זעלבסט-מארד צוזאמען מיט זיין פריינד, און נאר צוליב דער פאליציי איז איהם נישט געלונגען אויסצופיהרען זיין פלאן. ווייטער האט ער ערקלערט, אז ער איז נישט דער מערדער פון פאר'ן. ער האט זיך מודה געווען אין מארד נאר אונ-טער'ן דרוק פון ריכטער. אין דער אמת'ן איז ער געווען אין דער טראגי-שער נאכט, ווען דער מארד איבער פאר'ן איז אויסגעפיהרט געווארען, אין לימאזש. ער האט דערויף א סך עדות. ער ערקלערט ווייטער, אז ער ווייס, ווער עס איז דער מערדער פון פאר'ן, אבער זי איז געבונדען מיט אנ'ערהרען-ווארט, און ער וועט זיין ווארט נישט ברעכען, ווען אפילו ער זאל דערפאר בעצאהלען מיט זיין קאפ.

און אט הויבט זיך אן דער פלאנטער אין פראצעס. אז מ'וויל, זאגען אלע בע-

(ענדע זעה זייט 6)

לאדזער כראניק

נאכט-דיזשורען אין די אפטייקען.

היינט דיזשורירען פאלגענדע אפטייקע: וואיטשיצקי נאפּיורקאווסקי 27, דאניעלעצקי פעטריקאווער 127, אילינצקי און צומער וואלטשאנסקא 37, ליפּשיץ פּרייהייטס-פלאץ 2, הארטמאן מלינארסקי 1, קאהאנע אלעקסאנדער 50.

פראכעס געשפּאלטען דעם פעראייז פון קראנקען-קאסע אנגעשטעלטע.

(וו) א טייל אנגעשטעלטע און די קראנקען-קאסע האבען געגרינדעט א נייע פראפ. פעראיין פון קראנקען-קאסע אנגעשטעלטע. דער פעראיין שטעהט אונטער דער השפעה פון די פראקעס. די ארגאניזאטארען זענען, גראשיק, גרויזעל און יאנושעווסקי.

פרינציפּיעלער אורטייל פון העכסטען אדמיניסטראטיווען טריבונאל

וועגען אומזאץ-שטייער פאר סוחרים פון לעבענס-מיטעל-פראדוקטען.

(§) ווי בעוואוסט דארפען נאך די הורט-הענדלער פון לעבענס-מיטעל ארטיקלען צאהלען א האלבען פראצענט אומזאץ-שטייער און די דעטאליסטען פון די זעלבע ארטיקלען — 1 פראצענט. מיט א צייט צוריק האט דאס פינאנץ-מיניסטעריום פינאנדערגעשיקט אן אקולניק, אז די דאזיגע הנחה איז נאר גילטיג דאן, ווען דער סוחר פערקויפט די ארטיקלען אין דער פארם, ווי ער האט זיי איינגעקויפט. אויב אבער פון קויף ביז'ן פערקויף קומט אריין געוויסע ענדערונגען אין דער סחורה, דהיינו, ער קויפט קארן און לאזט דערפון מאהלען מעהל ער קויפט בוימער און לאזט דערפון זעגען ברעטער א. ד. ג. קאן ער פון דער דאזיגער הנחה נישט געניסען. און

הסכם מיט דעם דאזיגען צירקולאר, האט איינער פון די שטייער-אמטען אפּגעזאגט א מעהל-הענדלער די הנחה און אהם געשטעלט די סטאוקע פון גאנצע 2 פראצענט אומזאץ-שטייער, וועלכער מעהל-סוחר האט נישט געקויפט קיין מעהל נאר קארן און דערפון ערשט גע-מאלען מעהל.

דער שטייער-צאהלער האט דאן אפּגע-געבען אן אנקלאגע צום העכסטען טריבונאל, וועלכער האט ערקלערט, אז דער שטייער-אמט האט נישט רעכט גע-האנדעלט און אנערקענט די הנחה פון א האלבען פראצענט אומזאץ-שטייער.

דער דאזיגער אורטייל האט א זעהר וויכטיגע בעדייטונג פאר די סוחרים פון לעבענס-מיטעל-ארטיקלען.

א ווילדע טאט פון א שכור

שיילט אפּ מיט א מעסער די קארע פון אלע בוימער אויף זשעראמסקיעגא.

(מ) נעכטען בייטאג האט עמעץ אנ'אומבעקאנטער פערזאן אפּגעשיילט מיט א מעסער די קארע פון אלע בוימער, וואס געפינען זיך לענג אויס די זשעראמסקא, אנהויבענדיג פון דער אנדזשעיא ביז העט וויט אראפּ צו דער קאנסטאנטינער.

ווי מען רעכענט זאל דאס האבען גע-טון א משוגענער אדער א שכור.

„אמנעסטיע“ פון די קראנקען-קאסע

ביטעס ווערען בעפרייט פון שטראף פאר נישט פערזיכערן די ארבייטער

(וו) ווי בעוואוסט האט די פערוואלטונג פון דער קראנקען-קאסע ארויס-געגעבען אנ'„אמנעסטיע“ פאר די ארבייטס געבער, וואס האבען פריוויליג פערזיכערט זייערע אנגעשטעלטע און ארבייטער ביז דעם 15 מאי ד. י. א גרויסע צאהל מענשען האבען זיך אבער נישט בענוצט מיט דער „אמנעסטיע“ און ערשט די קאנטראלערען פון דער קראנקען-קאסע האבען געמאכט מעלדונגען זייערע ארבייטער. אזעלכע מענשען וועלען בעקומען א גרויסע געלד-שטראף. ביטעס וועגען שענקען די דאזיגע שטראף ווערען אויצט בעטראכט דורך א ספעציעלע קאמיסיע פון דער קאסע און נאר אין זעהר קליינע אויסנאהמס פאלען ווערען די ביטעס בערוקזיכטיגט.

קורצטערמיניגע צוגרייטונגס-קורסען פאר אינסטרוקטארען פון דראמקרייזען.

דער פערבאנד פון דראמקרייזען ביי דער געז. „יידישע-ביהנע“ ארדענט איין בעת דער כוכות-וואך א קורצטערמיניגען קורס פאר אינסטרוקטארען פון דראמא-טישע קרייזען. דער קורס וועט ווערען אנגעפיהרט דורך ד"ר מ. ווייכערט מיט דער בעטייליגונג פון: רעזשיסער דוד הערמאן, קאמפּאזיטאר הערמאן קאן, מאלער וו. ווינטרויב, טעאטער-היסטארי-קער ד"ר י. שיפער, ג. ליטעראטישען לייטער פון באגוסלאווסקי-טעאטער אין ווארשא, ווילים האזשיצא, לערערין פון גימנאסטיק און ריטמיק ל. ראטבוים א. א.

דער דאזיגער קורס גיט צום ערש-טען מאל די אנפיהרער פון די פראווינצער דראמקרייזען די מעגליכקייט צו בעקענען זיך מיט די כללים פון קינסט-לערישער און ארגאניזאטארישער ארבייט אין קרייז.

דער קורס וועט דויערן פון 8 ביז 10 טעג, און ס'וועלען געלייענט ווערען לעקציעס און אדורכגעמאכט ווערען פראקטישע איבונגען פון רעזשי, שפּיל, דיקציע, כאר-דעקלאמאציע, פלאסטיק, יודישע און אלגעמיינע טעאטער-געשיכטע ביהנע-טעכניק, דעקאראציע א. א. וו. אויסער די טעארעטישע און פראקטישע ארבייט וועלען איינגעארדענט ווערען געמיינזאמע אויספלוגען און בעזוכען אין א רייה טעאטערען און מוזעאומס.

איינשרייבונגען ביז דעם 25 יוני ה. ח. די צאהל ערטער איז בעגרעניצט.

נאך אינפארמאציעס און איינשרייבונגען דארף מען זיך ווענדען אויפ'ן אד-רעס פון דער געזעלשאפט, ווארשא, דזשעלנא 20, וו. 23. (מיטגלידער פון נישט אינגעשלאסענע דראמקרייזען ווע-רען געבעטען ביי'צולעגען פאסט-מארקען פאר 60 גר. אין געגענפאל וועט זיי נישט ערטיילט ווערען קיין ענטפער).

יודיש טעאטער אין זאל פילהארמאניע — גארוטאוויטש 20 —

אונטער דער לייטונג פון א. בעזמאן און א. קאמפּאניעץ

גאסטראלען פון די בעריהמטע סובּרעטין און געזאנגס-ליבהאבער

וויערא קאניעווסקא, פאול ברייטמאן

מיט אנטייל פון מאכס בריו.

שבת, ד. 8-טן, זונטאג, ד. 9-טן, דינסטאג, ד. 11-טן 9 אווענט

פרעמיערע!!! צום ערשטען מאל — אין לאדז — פרעמיערע!!!

שלאגער פון קאמינסקי'ס טעאטער אין ווארשא

נייע הערליכע געזאנגס-נומערן

איינשטודירטע נייע טענץ

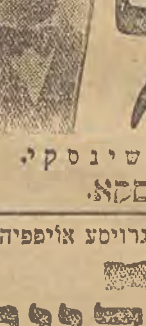

גרויסער קנאבעו-כאר

דאס חזנ'דל

אין 3 אקטען פון שטיינבערג, מוזיק פון רומשינסקי.

הויפּט-ראל אלס חזנ'דל—וויערא קאניעווסקא.

שבת, 4 נאכמ. צו ביליגע פרייזען אנשטאט שאר'ס גרויסע אויפפיהרונג

28 נומערן געזאנג

זייך יודיש מיידעל

אין 3 אקטען פון י. לעש. מוזיק פון ש. סעקונדע, טענץ פון ליבאוויטש.

מאנטאג, ד. 10-טן צוו. גרויסע פאפּולערע פארשט. פון 1 ביז 2.50

די אין לאדז בעליבטע פיעסע

דאס פענסיאן מיידעל

אין 3 אקטען מיט געזאנג און טענץ.

פענסיאן מיידעל—וויערא קאניעווסקא, ראל ארענשטיין—פ. ברייטמאן

אין אלע פיעסען נעמען אנטייל לויט א. ב. פרויען: בעזמאן, באריסאווא מאכארעווסקא, נורה, פעדערמאן, קארעני, קאמפּאניעץ. מענער: אריעל, אייזענבערג, באלבירסקי, האמבורגער, מאכאראווסקי, מאטקאוו, נייהויז, פאלאנסקי, ישראל קאמפּאניעץ, ראבינאוויטש ראקאוו.

אדמיניסט.—מ. ארנוואלד. מוזיקאלישע לייט.: ל. זעלמאן.

בילעטען אויף אלע פארשטעלונגען צו בעקומען אין קאסע פון פילהארמאניע

מען זאגט, אז עס איז א זול

אין לאדז הערשט א יקרות. רעצעפּטען טייערער געווארען מיט 25 פראצענט

(§) פון נעכטען אן איז געהעכערט געווארען דער פרייז פון רעצעפּטען אויף 25 פראצענט. די אנגעשטעלטע פערמא-צעווטען וועלען אין צוזאמענהאנג דער-מיט ארויסרוקען א הוספה-פאדערונג.

— די קאמיכיע אויסצופארשען די פרייזען פון לעבענס-מיטעל אין דער שטאט לאדז האט פעסטגעשטעלט, אז אין חודש מאי זענען די שטוב-הוצאות געוואקסען אויף 1 און א פערטעל פרא-צענט.

קארטעל פון די טיכער-פאבריקאנטען

(§) די סעקציע פון טיכער-פאבריקאנטען בעם פערבאנד פון די גרויס-אינדוסטריעלער איז געקומען צו א הסכם וועגען א קארטעל. די פערקויפס-בעדינגונגען וועלען קודם כל זיין: דעקונג נישט לענגער ווי 120 טעג און אלע אפענע חובות זאלען געדעקט ווערען אין א טערמין פון 20 טעג נאכ'ן ארויס-שיקען די סחורה. קיין חזרה וועט נישט צוריקגענומען ווערען. צום קארטעל גע-הערען 20 טיכער-פאבריקאנטען.

360 אמעריקאנער פאלאכען קומען די טעג קיין לאדז.

(וו) די עקסקורסיע פון 360 אמעריקאנער פאלאקען, וועלכע זענען נעכטען אנגעקומען קיין ווארשא וועלען די טעג אפּפאהרען קיין פויזען אויף דער אויסשטעלונג און אויפ'ן צוריקוועגס וועלען זיי בעזוכען לאדז.

שרפה אויף זאכאדניא 20.

(וו) אויף זאכאדניא 20 איז נעכטען אויסגעבראכען א שרפה, אין דער וואוינונג פון ה' ברוין. אין שטוב איז גראד קיינער נישט געווען און די וואוינונג איז געווען פערשלאסען. די שכנים פון הויז האבען בעמערקט די שרפה, ווען דאס פייער האט שוין אנגעהויבען ארויס-צוזעצען דורך די פענסטער. די אנגע-קומענע פייערלעשער האבען תיכף פער-לאשען דאס פייער. די סבה פון דער שרפה איז געווען א נישט-פערלאשענער פאפּיראס, וואס האט זיך געוואלגערט אויף דער ערד.

ווען איהר געהט אריבער די גאס

קוקט מיט אפענע אויגען; איהר קענט בלייבען אנ'אייביגער קאליקע אדער גאר געפינען דעם טויט

היט זיך, מען זאל אייך נישט איבערפאהרען.

לאדזער קליינינקייטען

דער פאנאטאוויע-שאפער

די אויטאמאביל-ארגיעס אין אונזער שטאט זענען נישט קיין נייעס. נישטא דער טאג, אז די כראניק זאל נישט פערצייכענען פארפאלען מיט אויטאמא-בילען. די נאטיצען ענדיגען זיך תמיד מיט דער בעמערקונג: „די פאנאטאוויע האט ערטיילט הילף“.

אין נעכטיגען „לאדזער טאגעבלאט“ האבען די לעזער געפונען א נאטיץ פון אנ'אויטא-קאטאסטראפע. אנ'אויטא האט איבערגעפאהרען א מענש, און דער אויטא איז נישט קיין אנדערער, ווי די פאנא-טאוויע אליין. א זעלטענער „גליקליכער“ צופאל. דאכט זיך, בעסער קען גאר נישט זיין. אויב ס'איז וועמען אויפגע-לעגט צו ווערען איבערפאהרען, זאל עס שוין זיין פון דער פאנאטאוויע אליין. געשיקט, הייסט עס, די רפואה פאר דער מכה...

איז עס אבער נישט אזוי. די פאנא-טאוויע פאהרט נאר צו אזעלכע פאר-פאלען, וועלכע זענען דער פאנאטאוויע אנגעמאלדען געווארען, און היות ווי דער פארפאל מיט דער פאנאטאוויע איז אין דער פאנאטאוויע נישט פריהער אנ-געמאלדען געווארן, האט די פאנאטאוויע נישט קיין רעכט צו ערטיילען הילף...

ווי די לעזער וועלען זעהען פון דער היינטיגער נאטיץ פון דער כראניק, האט זיך טאקע דער שאפער פון דער פאנא-טאוויע שטרענג געהאלטען אין די „פשעפּיסען“: — ער האט דעם פערוואונ-דעטען איבערגעלאזט פאר—„לינת הצדק“. א פנים, דער פאנאטאוויע-שאפער האלט פון דעם ווערטעל: „לעבען, און לאזען לעבען“. מ'דארף, הייסט עס, פאר „לינת הצדק“ אויך עפּעס איבערלאזען...

ס'וואלט באמת געווען א יושר, אז די שטעטישע פאנאטאוויע זאל ציהען דערי-פון קאנסעקווענצען. על פנים די פא-נאטאוויע דארף נישט זארגען צו בע-רייכערען די ציימונג-כראניק מיט אויטא-קאטאסטראפעס!...

—זשאן—

מלוכה-בנינים אויף פריוואטע וואוינונגען.

(וו) די מלוכה'שע הויפּט-קאמיסיע פינאנדערצובויען די שטאט האט בע-שלאסען אפצוגעבען אויף פריוואטע וואוינונגען די מלוכה-בנינים, וואס ווע-רען נישט, ווי געהעריג אויסגענוצט. צו-ליב דעם צוועק ווערט געשאפען א מי-ניסטעריאל-קאמיסיע, וואס וועט בעשטי-מען וועלכע מלוכה-בנינים קאנען גע-העהרען צו דער קאטעגאריע.

די רעגירונג וויל דערמיט פערגרינגערן די בעפעלקערונג פאר דעם, וואס היי-יאהר ווערען נישט ארויסגעגעבען קיין בוי-הלוואות און עס וועלען דעריבער נישט צוקומען קיין נייע וואוינונגען.

יודישע קאאפעראטיווע מעכאנישע בעקעריי אין פאביאניץ.

אין פאביאניץ איז נעכטען געלעגט געווארען דער גרונד-שטיין צום בנין פון דער יודישער מעכאנישער קאאפעראטי-ווער בעקעריי. אנוועזענד זענען געווען די פארשטעהער פון דער מאכט, שטאט-ראט, קהלה און פרעסע, דער לאדזער האנדווערקער-פערבאנד האט רעפּרעזענ-טירט דיר. ארדינאנס.

צום קאאפעראטיוו געהערען אלע יו-דישע בעקער אין פאביאניץ.

נאך דער פייערונג איז פארגעקומען א באנקעט אין האנדווערקער-פערבאנד.

אמיליאן דאלאר

שפאנענדער ראמאן פון היינטיגער צייט

(5-טע פארטזעצונג)

דער עלטערער הער האט ארויסגעצויגען פון דער קעשענע א פּארטעפּעל, פון וועלכען ער האט ארויסגענומען א לענגליך שטיק פאפּיר. — דא האט איהר א טשעק צו דער ליאנער באנק אין מאנטעקארלא. עס וועט גענוג זיין, אז איהר זאלט איהם מארגען ווייזען אין דער קאסע און איהר זאלט קריגען געלט.

מאקסים האט אויסגעשטרעקט די האנט.

— איין רגע געדולד. — האט איהם יענער בעהאלטען. — מיר מוזען זיך נאך פערשטענדיגען וועגען עטליכע פארמעלע פרטים.

— גיט אהער דעם טשעק! דאס וויכטיגסטע איז, אז איך בין מסכים צו גע-בען מיר א קויל אין קאפּ, ווען אייך וועט נאר געפעלען, וואו איך זאל עס טון, דארף איך, וועט איהר מיר אליין איבערלאזען.

— ניין, איך מיין נישט אזוי. איך האלט, אז אויב די זאך ווערט אדורכגע-פיהרט, דארפען מיר ווידער זיך טרעפען דאס קומענדיגע יאהר נאכט פון 30 אויגוסט אויפ'ן 1 סעפּטעמבער, אין מאנטעקארלא.

— מיר בוידע, אויסגעצייכענט. אמבעסטען איז דא, אויף דערוועלבער באנק!

— איך וואלט בעסער געוואלט אין האטעל דע פּאריז, אין צימער נומער 22, לאמיר אננעמען. זאגט איהר מסכים.

— איך בין פולשטענדיג מסכים.

— וועט איהר נישט פערגעסען דעם נומער פון צימער?

— איהר קענט זיין רוהיג, ווער עס וועט קומען דער ערשטער, וועט ווארטען.

— האלב איינס א זייגער אין דער נאכט וועט איהר זיך דערשיסען אין מיין געגענווארט.

און ווידער זענען ביידע ענטשוויגען געווארען.

— אין אייער געגענווארט? — האט מאקסים בערגער אין א ווייַלע ארום איבערגע'חזרט.

— פאר מיינע אויגען — האט דער עלטער געענטפערט.

— גוט — אויב איהר פערלאנגט עס.

— יא, איך פערלאנג עס.

— דאן זענט איהר א פיינער אדעלמאן. איך דערשרעק מיך פשוט פאר אייער מענשען-פריינדליכקייט.

— איהר הויבט אן צו ווערען נישט העפליך, הער בערגער.

— צום ניוועל, ווער זענט איהר.

— נעמט איהר אויך אן דעם דאזיגען בעדינג?

— איהר גליטשט זיך געשיקט אויס פון געבען מיר אנ'ענטפער. וועט איהר מיר ענדליך זאגען, ווי אזוי איהר הייסט?

— פון היינט איבער א יאהר.

— נישט פריהער?

— ניין, ערשט, ווען מיר וועלען זיך ווידער זעהן.

— און דורך אט דער גאנצער צייט, וואס וועט ביז דעמאלט אפּפליסען, טאר איך נישט וויסען, ווער איז מיין וואוילטוער און צוגלייך מיין תליון?

— איך בעדויער זעהר, אבער...

— איך האב דאס רעכט צו פאדערן אייער נאמען...

— איהר האט א טעות. איהר האט אויף זיך גענומען בלויז א גע-וויסע פערפליכטונג. דערפאר קריגט איהר געלט. א גרויסע סומע.

— איהר שפּילט זיך מיט מיר... איהר מוזט אבער ציגעבען אז דאס, וואס איך לעב איבער אין דער איצטיגער רגע איז נישט קיין געוועהנליכע, טאגטעגליכע זאך. עס דארף אייך זיין פערשטענדליך די אויפרעגונג, אונטער וועלכער איך האב געמוזט ארונטערפאלען, און פון וועלכער איך וועל זיך בלי ספק בעפרייען. איך פערזיכער אייך דערין. גלויבט מיר, אז נישט איין שווערען מאמענט האב איך שוין דורכגעמאכט אין מיין לעבען. איך האב אבער קיינמאל נישט פערלוירען דער-ביי מיין רוהיגקייט און גלייכגילטיגקייט... איך האב א סך מאל געקוקט דעם טויט אין די אויגען אריין. אז איהר וואלט מיר נישט געשטערט, וואלט איך מיט א ווייַלע צו-ריק ערלעדיגט מיינע חשבונות מיט'ן לעבען, נישט פינטלעכדיג אפילו מיט קיין אויג...

— איך בין דערין זיכער, מיסטער בערגער. איך בין ווייט צו בעשולדיגען אייך אין אזוינס, וואס מענשען רופען אן פחדנות... איך בין מיך נישט טועה, אוין איך האלט, אז איהר זענט פעהיג דרייסט צו שטעהען געגען דער לופע פון רעוואלווער, וואס איז אויסגעשטרעקט צו זיך אליין, און איך צווייפעל נישט, אז איהר וואלט אויך פעהיג געווען אויסצושטרעקען די לופע פון רעוואלווער געגען עמיץ אנדערשען, שיסען אין אנ'אנדערן...

— און אויך דאס האב איך שוין געטון... אלץ האב איך הינטער זיך.. דאס און נאך פיל גרעסערע זאכען...

— אינטערעסאנט... וואלט איהר מיר נישט געוואלט עפּעס דערצעהלען?

— עס וואלט אונז צו ווייט פערפיהרט... איך וועל אייך נאר בלויז איבער-געבען, אז מען האט מיר נישט אלס קינד אינם וויגעל נביאות געזאגט! דאס. איך וועל דארפען זיצען דא אין גארטען און שליסען אזעלכע אפּמאכען... איך שטאם, מיין הער, פון א גוטער פאמיליע, איך בין פון גאנדאווע, וואו מיין פאטער האט געהאט א גרויסע פאבריק פון פאיאנס-ארטיקלען. איך בין געווען זיין איינציגער זוהן, איך האב אבער נישט געהאט דעם מינדסטען חשק איבערצונעמען זיין בע-שעפטיגונג. נאך אלס זעהר יונגער בחור האב איך מיך צעשיידט מיט מיינע עלטערן, און קוים עדיגענדיג נייַנצעהן יאהר, בין איך געפאהרען קיין היידעלבערג, כדי דארט צו שטודירען כעמיע. צוריקקומענדיג פון שטודיום האב איך ענדגילטיג איבערגעריסען מיט'ן פאטער, דערביי איז געקומען צו א דראמאטישער, סקאנדאלעזער סצענע, נאך וועלכער איך האב שוין קיינמאל נישט דערוואגט זיך איבער-צוטרעטען זיין שוועל. אין בערלין האב איך אלס טענצער פערדינט אויף לעבען; א חוץ דעם האב איך צוגעהאלפען אין א פילם-אונטערנעמונג און אויך עפּעס פער-דינט. דערנאך בין איך געווארען אנ'אימפּרעסאריא פון א געוויסער זינגערין בלויז דער פאר, כדי איך זאל זיך נישט צעשיידען מיט איהר, ווייל איך בין אין איהר געווען פערליבט מיט לייב און נשמה. זי האט געדארפט א סך געלט, וואס איך האב איז די נעכט געוואונען פאר איהר ביים גרינעם טיש. אלטווערענדיג צוואנציג יאהר בין איך אוועק קיין ניו-יארק, וואו איך בין אויסגעשטאנען אלע צרות פון אנ'ארימען עמיגראנט.

(פארטזעצונג קומט).

די ארבייטסלאזיגקייט אין לאדז פערגרעסערט זיך

25 פראצ. ארבייטער זענען רעדוצירט געווארען אין פאריגען חודש

ביי די מיטעלע אינדוס-טריעלער

(§) אויף דער אלגעמיינער פערזאמ-לונג פון דעם פעראיין פון די מיטעלע אינדוסטריעלער אין לאדז, האט דער בעריכטס-אפגעבער געווידמעט דעם גרעסטען טייל פון זיין בעריכט דער איצטיגער סיטואציע פון דער טעקסטיל-אינדוסטריע און דערביי שארפען קרי-זיס, וואס רופט ארויס א כסדר'דיגע אר-בייטסלאזיגקייט, א מבול פון פראטעס-טירטע וועקסלען, אופארלאשטש'ן, פרא-לאנגאציעס און א גרויסען דוחק און מזומן געלד, אזוי אז זאגאר די סאלי-דע ערנסטע און פארזיכטיגע אונטער-נעהמונגען האבען איצט צו קעמפען מיט געוואלטיגע שוועריגקייטען.

* * *

אין דער מיטעלער טעקסטיל-אינדוסטריע

(§) די באנוועל-פאבריקען, וואס גע-הערען צום פערבאנד פון די מיטעל-אינדוסטריעלער האבען אין חודש מאי בעשעפטיגט 50.549 ארבייטער, די וואל-פאבריקען — 17.818 ארבייטער. און דעם חודש זענען אין די באנוועל-פא-בריקען רעדוצירט געווארען 25 פראצ. און אין די וואל-פאבריקען — 20 פראצ. ארבייטער.

* * *

ביי שייבלער און גראהמאן

(§) אין שייבלערס און גראהמאנס פאבריקען ווערען אין די נאהענטסטע צייט רעדוצירט א צאהל גרויסע צאהל ארבייטער אזוי, אז א חוץ די פערקלע-נערטע ארבייטס-טעג וועלען אויך ווערען ארבייטער איינגאנצען געקינדיגט ווערען. די רעדוקציע הויבט זיך אן אין סוף ד.ח.

* * *

אין די פאבריקען פון קרושע און ענדער

(—) די ארבייטער פון קרושע און ענדער'ס פאבריק אין פאביאניץ, וועלכע ארבייטען נאך א פאר טעג אין דער וואך, האבען זיך דינסטאג פרוה פער-זאמעלט פאר'ן בנין פון דער פאבריק און געפאדערט, אז מען זאל איצט גע-בען די 2 וואכען אורלויב אדער א גאנצע וואך ארבייט.

מען האט זיי ערקלערט, אז זיי זאלען קומען נאכמיטאג נאך א תשובה. נאכמיטאג זענען די ארבייטער זיך נאכאמאל צונויפגעקומען פאר דער פא-בריק אבער קיינער פון דער דירעקציע איז צו זיי נישט ארויסגעקומען מיט אנ'ענטפער. די ארבייטער זענען נעוואַ-רען אויפגערעגט און זיך געוואלט אריינ-רייסען אין פאבריק. די אנקומענדע פא-ליציי האט צוטריבען דעם המון.

בעזוך פון אנגעזעהענע ציוניסטישע פיהרער.

פראפ. בראדעצקי און קורט בלומענפעלד קומען קיין לאדז.

ווי מיר האבען שוין נעכטען מעלדע-ן, גראפיש געמעלדעט פון בערלין, קומען זונטאג קיין פוילען אויף א צוזאמענגנגען בעזוך די אנגעזעהענע ציוניסטישע פיה-רער: דער מיטגליד פון דער ציוניסטי-שער עקזעקוטיווע און לאנדאן, פראפ. ז. בראדעצקי און דער פרעזידענט פון דער ציוניסטישער פעראיניגונג אין דייטשלאנד, וויצע-פארזיצענדער פון ציוניסטישען אקציאנס-קאמיטעט, ה' קורט בלומענפעלד פון בערלין.

ווי מיר הערען, וועלען די דערמאנטע ציוניסטישע פיהרער דעם קומענדיגען מאנטאג, ד. 10 ה. ח. וויילען און אונ-זער שטאט. די היגע ציוניסטישע אר-גאניזאציע גרייט צו לכבוד די חשוב'ע געסט א נעהעריגען קבלת-פנים.

מאנטאג אווענד, 8,30 א זייגער, וועט אין זאל פון קינא „ספלענדיט" איינגע-ארדענט ווערען א פייערליכע אקאדעמיע, אויף וועלכער פראפ. בראדעצקי און קורט בלומענפעלד וועלען ארויסטרעטען מיט רעדעס אויף ד. ט.: „דער 16-טער ציוניסטישער קאנגרעס און די יודישע אגענץ".

דער בעזוך פון די אנגעזעהענע ציו-ניסטישע פערזענליכקייטען וועט זיין א ווכטיג געשעהעניש פאר די יודיש-נאציאנאלע קרייזען אין אונזער שטאט.

—===—

אפערטען פון אויסלענדישע פירמעס,

וואס ווילען אנקניפען האנדעלס-בעציהונגען מיט לאדז.

אין דער ביורא פון דער האנדעלס-קאמער געפינען זיך איצט פאלגענדע אפערטען פון אויסלענדישע פירמעס:

א פראנצויזישע פירמע און טוגיס זוכט אין פוילען פלעיש-מאשינען און נאפט-רעזערוואארען. (נום. 637)

א קאמיסיאנס-הויז אין בעלגראד זוכט פאר יוגאסלאוויען א פערטרעטער-שאפט פון מיטעלע און בוליגערע טעגער שטאפען און פאדשעווקעס. (נום. 638)

א קאמיסיאנס-הויז אין אטען, וואס פערנעמט זיך מיט עקספארט פון פוי-לען קיין גריכענלאנד, וויל אנקניפען פערבינדונגען מיט טעקסטיל און פארעם פאבריקאנטען און לעדער פאבריקען. (נום. 632)

א באנוועל-שפינערייע אין מיילאנד זוכט אין פוילען אפנעהמערס פון גארן צו פאברוצירען אויטא-אפאנעס און קאבעלן. (נום. 640)

א האנדעלס-פירמע אין קאלומביע וויל איבערנעמען די פערטרעטערשאפט פון לאדזער טעקסטיל-אויסארבייטונגען פאר קאלומביע, ווענעצועלא און פאר אלע לענדער און צענטראל-אמעריקא. (נום. 633).

פלענאר-זיצונג פון „קרן-היסוד"

אונטער'ן פארזיץ פון ה' ב. וואקס איז מאנטאג אין אווענד פארגעקומען א פלענאר-זיצונג פון היגען קרן-היסוד-קאמיטעט מיט דער בעטייליגונג פון די דעלעגירטע פון קה"י-דירעקטאריום: דר. י. ד. קאנמארשטשיק פון בערלין און ה' א. קאלאדני פון תל-אביב.

ה' ב. וואקס עפענט די זיצונג און בעגריסט די געסט. דערויף האלט א קורצע רעדע ד"ר קאנמארשטשיק. מיט 8 יאהר צוריק, זאגט דער רעדנער ווען איך בין געווען און אוקראאינע, איז די לאגע דארט געווען זעהר שלעכט, אבער דעמאלס איז אויך די לאגע אין ארץ-ישראל געווען נישט גוט. דאס לאנד איז געווען וועניג ענטוויקעלט, דער יודי-שער ישוב איז געווען קליין. איצט אבער, אין דער צייט ווען אין אוקרא-אינא האט זיך די לאגע נארנישט גע-ענדערט, האט זיך אין ארץ-ישראל פאר די לעצטע 8 יאהר אנגעהויבען ענטווי-קעלט, עס איז צו בעמערקען א געוואל-טיגער אויפשטייג אויף אלע געביטען. אין דער לאנדווירטשאפט, אינדוסטריע און קולטורעלען לעבען, די יודישע בעי-פעלקערונג האט זיך כמעט פערדאפעלט. דער רעדנער רופט צולעצט צוצוהעלפען צום אויפבוי פון א"י דורך דעם „קרן-היסוד".

נאכדעם רעדט ה' קאלאדני, וועלכער גיט איבער ידיעות וועגען דער ארבייט פון „קרן-היסוד" און רופט אויך די אנוועזענדע צו א פערשטארקטער טעטיגקייט לטובת דעם א"י-אויפבוי-פאנד.

די אנוועזענדע קה"י-עסקנים זאגען זיך ארויס וועגען דער פראקטישער אדורכפיהרונג פון דער ארבייט און עס ווערט בעשלאסען צו מאכען אלע אנ-שטרענגונגען כדי צו ערמעגליכען, אז די הייאהריגע אקציע לטובת דעם קרן-היסוד, וואס האט זיך אנגעהויבען נאך ווען ה' לייב יפה האט געווילט און אונזער שטאט, זאל קאנען אפגעשלא-סען ווערען מיט דעם געהעריגען ער-פאלג.

פאבאר פון יאהרגאנג 1908

היינט דארפען זיך שטעלען צו דער פאבאר-קאמיסיע 1 אויף פאמארסקא 18 די פאבאראווע פון יאהרגאנג 1908, וואס וואוינען אויפ'ן שטח פון 5. קאמי-סאריאט און וועמענס פאמיליען-נעמען הויבען זיך אן מיט

P Z

פאר דער פאבאר-קאמיסיע 2 אויף אגרארווא 9 דארפען זיך שטעלען די פאבאראווע פון יאהרגאנג 1908, וואס וואוינען אויפ'ן שטח פון 10-טען קא-מיסאריאט, וועמענס פאמיליען-נעמען הויבען זיך אן מיט

H I K L

צו דער פאבאר-קאמיסיע 3 אויף זא-קאנטנא 82 מוזען זיך שטעלען די פא-באראווע פון יאהרגאנג פון 1906, קאטעגאריע „בע", וואס וואוינען אין 6. קאמיסאריאט פון

קאנדאקאר ארויסגעפאלען פון א צוג

מ'געפינט איהם שפעטער א צובלוטיגטען אויפ'ן פעלד.

(וו) דער באהן-בעאמטער פיצערלאט-קא, וועלכער געהער צו דער קאנדוקטא-רען דרוזשינע פונ'ם משא-צוג נומער 195 איז דינסטאג ביינאכט ארויסגעפאה-רען פון דער טארמאד-בורקע, ווען דער צוג איז געלאפען פון קאלושקי קיין פיעט-ריקאוו קיינער פון זיינע חברים האט דאס נישט בעמערקט. ערשט אין פיעט-ריקאוו, וואו עס טוישט זיך די דרוזשינע האט מען בעמערקט, אז דער לאטקע איז נישטא און מ'האט נישט געקאנט פעסטשטעלען די סבה דערפון.

דערווייל אבער האבען די באהן-אר-בייטער פון א צוג, וואס איז געלאפען אין דער פערקערטער ריכטונג, בעמערקט רעלאטקע'ן ליגען אויפ'ן וועג א פער-בלוטיגטען און אין א בעוואוסטלאזען צושטאנד. מ'האט איהם מיטגענומען קיין קאלושקי, וואו עס האט איהם אונטער-זוכט א דאקטאר, און ווען ער איז צו-זיך א ביסעל געקומען האט ער ערקלערט, אז ער איז ארויסגעפאלען פון דער בוד-קע צוליב דעם, ווייל אונבעקאנטע מענ-שען האבען אויף איהם געווארפען שטיי-נער. איין שטיין האט געטראפען אין קאפ און פערלירענדיג דאס גלייכגעוויכט איז ער ארויסגעפאלען.

די פאליציי זוכט איצט ענערגיש די אנפאלער.

סעקוועסטער אויף דער מאגיסטראט-סובסידיע פון שטאטישען טעאטער

(§) די מלוכה'שע פערזיכערונגס-ביורא פאר גייסטיגע ארבייטער אין ווארשא האט ארויפגעלעגט א סעקוועס-טער אויף די מאגיסטראט-סובסידיע פאר'ן שטאטישען טעאטער אין לאדז. דאס שטאטישע טעאטער איז שולדיג דעם פערזיכערונגס-ביורא א סומע פון 33 טויזענד זל. פאר די פערזיכערונג פון די טעאטער-אנגעשטעלטע און אר-טיסטען. דער גאנצער ענין ווערט איי-בערגעגעבען צום געריכט.

ווי בעוואוסט איז דאס אין גרעסטען טייל די שולד פון דעם ארויסגעהענדען טעאטער דירעקטאר ד"ר גארטשינסקי, וועלכער האט אזוי געווירטשאפטעט מיט דער אנפערטרויטע טעאטער.

אויסשטעלונג פון „סטארט"

(—) אין די נאהענטסטע טעג ווערט געעפענט די אויסשטעלונג פון דער קינ-סטלער-געזעלשאפט „סטארט" אין לא-קאל פיעטריקאווער 74.

די אויסשטעלונג וועט דויערן א גאנ-צען חודש.

טעאטער און מוזיק

שטורמישער ערפאלג פון לידיא פאטאצקא אויף דער געזאנגונגס-פארשטעלונג

די געזאנגונגס-פארשטעלונג פון לידיא פאטאצקא, וואס איז פארגעקומען דינ-סטאג אין „פילהארמאניע", איז ארויס בער מיט א שטורמישען ערפאלג. דער צושויער-זאל איז געווען פיל בעזעצט און די שוישפילערין, וועלכע איז אויפ-געטראטען אלס זינגערין קאהאליני און שעלדאנ'ס „ליבע און לייגענשאפט", איז נאך יעדען אקט ווארים אפלאדירט געווארען. בעזונדערס רוישענדיג איז געווען דער ערפאלג פון מאדאם פאטאצ-קא אין דעם איינאקטער „דעם שטנ'ס מאסקע". דאס שפיל און די לידער, וואס די קינסטלערין האט פארגעטרא-גען, האבען ממש ענטציקט דעם פובלי-קום. דער דויער פון אפלאדיסמענטען האט נישט געוואלט אויפהערען.

די לעצטע אויפטריטען פון סטאניסלאווסקים טעאטער

די גאסטשפילען פון מאסקווער קונסט טעאטער, וואס זענען דורכ'ן לאדזער פובליקום ענטוזיאסטיש אויפגענומען געווארען, ענדיגען זיך שוין אין די נאַ-הענטסטע טעג.

היינט, דאנערשטאג, ווערט געגעבען צום דריטען און צום לעצטען מאל טשעכאוו'ס הערליכער „קארשען-גאר-טען" צו נידריגערע פרייזען.

פרייטאג ווערט אויפגעפיהרט לכבוד גראף לעוו טאלסטאי'ס 100 יעהריגען געבורטסטאג די לעצטע רוסישע פרעמ-יערע „די מאכט פון פינסטערניש".

געסט אין יודישען טעאטער

נעכטען האבען בעזוכט אונזער רע-דאקציע די בעקאנטע יודישע אקטער-מען-שוישפילער וויערא קאניעווסקא, פאול ברייטמאן און מאקס ברין, וועלכע הויבען אן זייערע גאסטשפילען אין יודישען טעאטער שבת אווענד. אלע דריי זענען ארטיסטען מיט קלאנגפולע נעמען אין דער טעאטער-וועלט. זייער ערשטער אויפטריט וועט זיין אין שטיי-בערג'ס „חונ'דעל".

—=0=—

ווער האט וואהל-רעכט צו דער קראנקען-קאסע?

(וו) די קראנקען-קאסע האט שוין ארויסגעגעבען די ערשטע פאַ-ארדנונג וועגען די וואהלען צו דער קראנקען-קאסע.

וואהל-רעכט וועלען האבען די פער-זיכערטע, וואס זענען שוין איצט אלט געווארען 20 יאהר ד. ה. אזעלכע, וואס זענען געבוירען געווארען פאר'ן 24 יוני 1909. די פערזיכערטע וועמענס געבורטס-ראטע און נאכנישט אויפגע-געבען אין דער קראנקען-קאסע, מוזען דאס אליין טוען ביז דעם 25 יוני, אויב נישט וועלען זיי נישט אריינגעשריבען ווערען אין די וואהלער-רשימות.

נאך דעם טערמין וועט מען שוין מוי-זען אנטיטען מיט רעקלאמאציע עס צו די קרייז-וואהל-ביורא'ס.

סעקציע פון טריקאטאזש-פאבריקאנטן

ביים סוחרים-פעראיין פיעטריקאווער 10.

(—) ביים צענטראלען סוחרים-פער-איין פיעטריקאווער 10 האט זיך גע-גרינדעט א סעקציע פון טריקאטאזש-פאבריקאנטען.

די פערוואלטונג בעשטעהט פון פרע-זעס מ. פלאנסקי, וו. פרעזעסען י. פרענ-קעל און ב. האלשטיין, און ה. דרייטמבאר א. זאכאריאש, ה. פיימאן און ה. פאמע-ראנץ אלס פערוואלטונגס-מיטגלידער.

דינסטאג איז פארגעקומען א פערזאמ-לונג פון דער סעקציע און עס איז בעש-לאסען געווארען פעסטצושטעלען די פרייזען אויף די פערשידענע טריקא-טאזש-אויסארבייטונגען.

דער רעגולאמין פון דער סעקציע זעהט פאר סאנקציעס נעגען די פאבריקאנטען, וואס וועלען זיך נישט האל-טען ביי די פעסטגעשטעלטע פרינציפען פון פערקויף און דאס און דער פארם פון אנ'איינמערוועניש ביי די גאר-פרא-דוצענטען און און די מלוכה'שע און פריוואטע בענק, אז מען זאל איבער-רייסען די בעציהונגען מיט די נישט סאלידע סוחרים.

טראקטאר שאפער-קורסען ביים היגען „יעאס"

(—) כדי מעגליך צו מאכען די יודי-שע עמיגראנטען און די איינוואנדע-רונגס-לענדער צו פערנעמען נייע ווירט-שאפטליכע, מעהר אויסנעהאלטענע פאַ-זיציעס, מוזען זיי צוגעפיהרט ווערען צו נייע, מאדערנע פאכען. צו דעם צוועק גרינדעט די היגע אפטיילונג פון דער יודישער צענטראלע עמיגראציע-געזעל-שאפט („יעאס") קורץ טערמיניגע קור-סען פאר טראקטאר-שאפערען.

פערזאנען, וואס האבען די מעגליכ-קייט און דער נאהענטסטער צייט צו עמיגרירען און ווילען זיך אויסלערנען דאס פאך, פאר'ן אפפאהרען קאנען ביי מיניםאלע קאסטען אנטיילנעמען און די קורסען.

פערשרייבען קאן מען זיך פון דעם 15-טען יוני און דער רעדאקציע פון דער עמיגראציע-געזעלשאפט („יעאס"), פיעטריקאווער 10. פארנט 1-טער שטאק (אין לאקאל פון סוחרים-פעראיין, צווי-טער 6) יעדען טאג, חוץ שבת פון 10 ביז 2 ביי טאג. די קאנדידאטען ווערען געבעטען מיטצוברענגען זייערע פערזענ-ליכע דאקומענטען, שול - צייגנישען ברוף פון אויסלענדישע קרובים מיט קאנווערטען א. א.

פון „הכנסת כלה וגמילות חסדים"

(—) די געזעלשאפט „הכנסת כלה וגמילות חסדים" וואלבארסקא 20, וועל-כע פערנעמט זיך מיט דער זעהר שעהנע נער אלט-יודישלעכער מדה פון אויס-שטייערען ארימע כלות ביי אונז אין שטאט, האט דעם 2. טאג חול המועד פסח איינגעארדענט א בלומעל - טאג, וואס האט אריינגעבראכט א סומע פון 2,655 זל. ריינע הכנסה.

דאס געלד איז געווארען פערטיילט צווישען א גאנצע רייה ארימע יתומות, כלה-מיידלעך.

א שפאציר איבער די יודישע לעהר-אנשטאלטען

די געזעלשאפט צו פערשפרייטען בילדונג און טעכנישע וויסענשאפטען צווישען יודען אין לאדז

(א בעזוך אין יאראטשינסקי'ס האנדווערקער-שולע אין גימנאזיום).

ווער קען נישט דעם שול-בנין אדער שול-בנינים אויף פאמארסקא 46/48 פון די יאראטשינסקי'ס? ס'איז נישט מעג-ליך, אז איהר זאלט פערבייגעהן יענע גאס און דער דאזיגער ריזיגער שול-בנין, וועלכער ציכענט זיך אויס מיט זיין בעזונדערער ארכיטעקטאניק, זאל נישט צוציהען די אויפמערקזאמקייט פון אייך. ווען איהר בעטראכט דעם בנין און קוקט זיך צו דעם פאסאר, ווארפען זיך אין די אויגען די העברעאישע אויפ-שריפטען, פון וועלכע ס'איז צו זעהן, אז די קינדער פון דער שול האבען גע-האט וויטגעהענדע צילען, וועלכע זענען אויך טיילוויז ערפילט געווארען.

די שולע האט מיטגעמאכט פערשי-דענע תקופות. פריהער געווען א „תלמוד-תורה" און האנדווערקער-שולע אויף זא-כאדניא 20, וואו ס'געפינט זיך היינט „דאבראמישנאשטש", זייט דרייסיג יאהר כמעט געפינט זי זיך אויפ'ן היינ-טיגען טעריטאריום. א דאנק דער אר-בייט און איבערגעבענהייט פון פער-שטארבענעם דירעקטאר אברהם שווייצער ז"ל, איז די שולע אוועקגע-שטעלט געווארען אויף דער געהעריגער הויך. צו די תלמידים איז דער פער-שטארבענער געווען פיל מעהרער ווי א דירעקטאר און צוליב דעם האבען די אבסאלווענטען, וועלכע האבען אונטער זיין אויפזיכט בעקומען א גלענצענדע ערציהונג די שולע פערשאפט א נאמען אין דער וועלט.

ווען מען קומט היינט אריין אין דער שולע, דערפיהלט מען איינסטינקטיוו, אז עפעס פעהלט דארט. פון די ווענד פון דער אולא, רעקרעאציאנס-זאל קוקען אראפ די בילדער פון די פערשטאר-בענע דירעקטארען אברהם און זיין זוהן יוזעף שווייצער ז"ל און ס'ווערט אונהיימליך, ווען מ'דערמאנט זיך, אז זיי זענען שוין נישטא.

אין דער אנוועזענהייט פונ'ם נאהענט-סטען מיטארבייטער און פריינד פונ'ם פערשטארבענעם דירעקטאר אברהם שווייצער ז"ל, ה' גנעץ און דער שרייבער פון די שורות אויפגענומען געווארען פון דעם איצטיגען דירעקטאר י. באלין, וועלכער האט מיר געגעבען אלע נויטיגע אינפארמאציעס.

— סך-הכל זענען איצט פאראן אנ'-ערך 200 שילער. אנ'ערך פון 35% זע-נען בעפרייט פון שכר-למוד. דער שכר-למוד איז צווישען 300 — 120 זל. א פירטעל יאהר. די שולע ווערט ווייטער געפיהרט אין דעם גייסט פון די פער-שטארבענע דירעקטארען. צו דער פער-וואלטונג פון דער שול איז לעצטענס צו-געצויגען געווארען דער קאנסול דירעק-טאר מאקס קאהן, וועלכער אונטער-שטיצט זיך זעהר שטארק מיט דער ווייטערדיגער ענטוויקלונג פון דער שולע.

די שולע איז פערזעהן מיט פרעכטי-גע פיזישע, כעמישע קאבינעטען און א הערליכען מוזעאום. דאס אלעס זענען די פערדינסטען פון דעם פערשטארבע-נעם דירעקטאר. יעצט האט די פערוואל-טונג, וואס בעשטעהט פון סט. יארא-טשינסקי, אינזש. אבראמסאן און קאנ-סול דירעקטאר מאקס קאהן, בעשלא-סען צו מאכען געוויסע אויסבעסערונ-גען און צו בערייכערן דעם שול-אינ-ווענטאר.

וועגען מצב פון דער שולע בכלל האט דער דירעקטאר אנגעוויזען, אז אין פא-רינען יאהר האבען עטליכע אבסאלווענ-טען גלענצענד אויסגעהאלטען דעם קאנ-קורס-עקזאמען בייר דעם ווארשאווער פאליטעכניקום.

ס'איז צו האפען, — האט דירעקטאר באלין געזאגט, — אז די שולע, וועל-כע האט בעוויזען אין משך פון איהר עקזיסטענץ פיל צו לייסטען, וועט ווי-טער געהן אין דעמזעלבען וועג.

פון דעם לאקאל פון גימנאזיום בין איך אוועק אין דעם צווייטען בנין אויפ'ן הויף, וואו ס'געפינט זיך

* * *

די אינדוסטריע-שולע.

די דאזיגע שולע איז איינגעארדענט לויט די לעצטע פאדערונגען פון טעכ-ניק. דאס לערער פערסאנאל בעשטעהט פון קוואליפיצירטע פראגמאטישע און פאכמענישע קרעפטען אלע מיט העכע-רער בילדונג.

דער לייטער פון דער אפטיילונג, אינזש. הארטגלאס, האט וועגען דעם איצטיגען מצב פון דער שולע ער-קלערט:

— אין דער שולע ווערט געלערנט פארמיטאג און ס זענען פאראן אווענד קורסען. צוזאמען זענען פאראן דריי אפטיילונגען: מעכאנישע, עלעקטראטעכ-נישע און וועבעריי. פארמיטאג ווערט די שולע בעזוכט פון 120 שילער. כדי אויפגענומען צו ווערען, מוז מען האַ-בען געענדיגט 4 קלאסען גימנאזיע, אדער א פאלקס-שול. דער שכר-למוד איז 300 זל. א יאהר. אנ'ערך 30% זע-נען איינגאנצען בעפרייט פון שכר-למוד.

די אווענד-קורסען ווערען בעזוכט פון אנ'ערך 115 תלמידים און דאס זענען פארטבילדונגס-קורסען פאר ארבייטער, אדער פאר אזעלכע, וועלכע האבען גיט די מעגליכקייט צו בעזוכען די פארמי-טאג-שולע און האבען אויך נישט געהע-ריגע פארבערייטונגען.

אין דער פערוואלטונג פון דער אינ-דוסטריע-שולע איז לעצטענס אויך אריינגעטרעטען דער דיר. מאקס קאהן, וועלכער טרעט אנגעזכען צו אויפצוגע-בען פאר דער שולע א נייעם. אויסער-דעם וועט און דעם יאהר געעפענט ווע-רען א שמידעריי.

שוין אין די קומענדיגעטע וועלען ביי דער שולע געעפענט ווערען שאפער-קורסען. צו דעם צוועק האט די געזעל-שאפט צו דיספאזיציע דריי אויטאמא-בילען און ספעציעלע איינגעארדענטע ווארשטאטען. צוזאמען וועלען אויף די שאפער קורסען אויפגענומען ווערען ביז 30 שילער, פון זיי וועלען 15 בעפרייט ווערען פון שכר-למוד. דער קורס וועט דויערן 12 וואכען.

פון וואס פאר א מיטלען האלט זיך אויס די אינדוסטריע-שול און די קור-סען?

— ס'זענען פאראן סובווענצען פון דער געזעלשאפט „יקא", פון מאגיס-טראט, יודישער גמינע און א טייל פון די הוצאות דעקט אויך דער שכר-למוד. אין אלגעמיין האט די פערוואלטונג בע-שלאסען צו מאכען דאס יאהר געוויסע טעכנישע אויסבעסערונגען. זעהר פיל האפט מען אויך אויף דער מיטארבייט פון דירעקטאר מאקס קאהן.

דאס גימנאזיום, ווי אויך די אינדוס-טריע מאכען א זעלטענעם גוטען איינ-דרוק.

י. מ. פ.

סענסאַציאָנעלסטער פּראָצעס פון די לעצטע יאָהרען

(ענדע פון זײַט 3)

ווײַזען דערפאַר, אַז בּאַראַטאַ האָט ער־מאָרדעט פאַר'ן און זײַן פרײַנד, און אַז מ'וויל, איז ער באמת אינגאַנצען אונ־שולדיג.

אַלס בּעווײַז, אַז ער איז אונשולדיג, גיבּען זײַנע פערטיידיגער אָן דעם פאַקט, וואָס מיט אייניגע חדשים צוריק זענען אנט־לאָפען אייניגע פערברעכער פון דער לימאַנזשער תּפיסה. די פערברעכער האָ־בּען געבּעטען בּאַראַטאַ'ן צו ענטלויפען צוזאַמען מיט זיי. ער האָט זיך אָבּער אָפּגעזאָגט דערפון און דערבּיי ער־קלערט:

— איך בּין אונשולדיג. איך וויל זיך שטעלען פאַר'ן געריכט. די ריכטער וועלען מיך פערשטעהן.

זאָגט אָבּער דער פּראָקוראָר, אַז ווען ער איז באמת אונשולדיג, טאָ פאַרוואָס האָט ער אין דער תּפיסה געפּרובּט אייניגע מאָל צו בּעגעהן זעלבּסטמאָרד? אַלזאָ, אַ רעטעניש, וואָס קען נישט אויפ־געקלערט ווערען.

די מאָדערנע פּסיכאָ־אַנאַליטישע טעאָריעס זאָגען, אַז אין דער נשמה פון דעם בּעסטען מענשען ליגען טיף בּע־האַלטען די געמיינסטע און שוידערליכ־סטע פערבּרעכערישע געפיהלען. אפשר איז אויך בּאַראַטאַ אַ קרבּן פון די דאָ־זיגע פערבּאָרגענע רציחה־געפיהלען? אַלענפאַלס האָט דער פּראָצעס טאַקי, דער־פאַר ווייל ער שטעלט מיט זיך פאָר אַזאַ רעטעניש, אַרויסגערופען אַ געוואַלדיגען אינטערעס ווײַט איבּער די גרעניצען פון פראַנקרייך. דאָס בּעווײַזט די צעהנדלי־גער אויסלענדישע קאָרעספּאָנדענטען, וואָס זיצען אין געריכטס־זאַל, דאָס בּע־ווײַזען די אונצעהליגע אַרטיקלען און בּעריכטען, וואָס ווערען געדרוקט וועגען דעם פּראָצעס אין דער גאַנצער פראַנ־צויזישער פּרעסע.

לעזט און אַבּאָנירט
דאָס
„לאָדזער טאַגעבלאַט"

שאַך־פּאַרטיע, וואָס האָט געדויערט 6 יאָהר.

בּלויז פאַר טעלעגראַמען האָט מען בּעצאָהלט 6000 דאָלאַר

די טעג איז פערענדיגט געוואָרען אַ שאַך־פּאַרטיע, וואָס האָט זיך געצויגען גאַנצע 6 יאָהר. געשפּילט די פּאַרטיע האָט אַן'אַמעריקאַנער מיט'ן נאָמען קיי־סטאַן. אין משך פון 5 יאָהר צײַט האָבּען בּיידע שאַך־שפּילער זיך איבּערגעשיקט זייערע „נעגג" דורך דער פּאָסט. וואָכענ־לאַנג האָט געדויערט בּיז דער אויסטריאַ־לער האָט בּעקומען דעם „צוג" פון זײַן געגנער. און אַזוי לאַנג האָט אויך גע־מוזט וואַרטען דער אַמעריקאַנער אויפ'ן „געגען־צוג" פון דעם אויסטריאַלער. זיי האָבּען געזעהן, אַז עס איז אַ מעשה אָהן אַן עק, [אַז זיי קענען זיך עלטערן אין פריידען און אפשר אויך שטאַרבּען, און די פּאַרטיע קען, חלילה, בּלײַבּען נישט פערענדיגט, איז בּײַ זיי געבּליבּען צו איבּערשיקען די „נעגג" — טעלעגראַפיש. פאַר די טעלעגראַמען וועט בּעצאָהלען דער, וואָס וועט פערשפּילען די פּאַרטיע.

האָבּען גענומען פליהען טעלעגראַמען פון ניו־יאָרק קיין אַרעלייראַ און צוריק, אָבּער די פּאַרטיע האָט אַלץ נישט קיין סוף גענומען. אַ גאַנץ יאָהר זענען גע־גאַנגען די טעלעגראַמען צווישען די צוויי פערביסענע שאַך־געגנער, בּיז דער אַמע־ריקאַנער האָט זיך אונטערגעגעבּען. ער האָט פערשפּילט די פּאַרטיע, און נאָך געמוזט בּעצאָהלען 6 טויזענד דאָלאַר פאַר די טעלעגראַמען.

די ... - פּרעסער פאַרן געריכט

די הייבּט בּעשולדיגטע אינ'ם גרויזאַמען פערבּרעכ'ן די בּרידער טשיגאַ (אויף בּיידע זײַטען) און דער ציגיינער ריבּאַר (אין מיטען) פאָהרען אין אַנ'אויטאָ צום געריכט.

„אגודת ישראל" און די יודישע אגענץ

ווי ע ן. (יפּב) אין דער יודישער פּרע־סע האָט זיך בּעוויזען אַ ידיעה, אַז די „אגודת ישראל" פיהרט אונטערהאַנדלונ־גען מיט'ן „מזרחי" וועגען איהר בּעטיי־ליגונג אין דער יודישער אַגענץ, ווי די אגודת ישראל־צענטראַלע ווילט מיט, ווערען אַזעלכע פערהאַנדלונגען נישט געפיהרט, נישט מיט'ן „מזרחי" נישט מיט אַ וואָסערע מזרחיסטישער פּערזענליכקייט.

8־קלאַסיגעס מעדכען־גימנאַזיום
מיט פולע רעגירונגס־רעכט (קאַטעגאָריע A)
מיט 3 פּאַרבּע־רייטונגס־קלאַ (A.B.C.) סען
פון MARJA HOCHSTEIN
Wólczańska 23, tel. 14-27
דאָס אײַנשרײַבּען פון נײַע שילערינס קומט פאָר טעגליך אין די שול־שטונדען.
בּיים גימ־נאַזיום — אַ קינדער־היים סיסטעם פּראָפעסאָר —מאָנטעסאָרי.—

פּערלאַנגט
אַנ'אוּמזיסטע דעמאָנסטרירונג
פון סימענס עלעקטרישע אָפּשטויבּער
און פּראָטעריר־בּערשטען פון דער מאַרקע
„PROTOS"
פּעטריקאַווער 96 :—: טעל. 11-63.

וויכטיג פאַר די, וואָס פאָהרען אויף אורלויב!
ווילט איהר אײַער אורלויב גוט פערבּרענגען? ווילט איהר האָבּען אַנגענעהמע געזעלשאַפט? פאָהרט אויף אָפּרוה נאָר אין בּעוואוסטען
פּענסיאָנאַט
„WYGODA"
St. GŁOWNO, Polenice. Wila Misiaka obok Nowego Otwocka w lesie
גרויסע זוניגע צימערן, כּשר'ע, היגיענישע קיך, שעהנע געגענד.
קאָנקורענץ־פּרײַזען—30% בּיליגער ווי איבּעראַל;
בּעמערקונג: בּעטגעוואַנד איז נויטיג מיטצוברענגען.
צו ווענדען זיך דירעקט צו פּרוי אַפּעל אין פּענסיאָנאַט „וויגאָדאַ"
אין לאָדז ערטיילט אויסקונפט: אַפּעל, זאַוואַדזקאַ 28, אין הויף, 2־טען אײַנגאַנג, לינקס, פּאַרטער.
פאַר יונגע־לײַט און ערוואַקסענע

היפּאָטעק־געלד
צו בּיליגע צינזען
אויף בּערלינער הײַזער
בּעזאָרגט שנעל
Ch. Regenwetter
Berlin S. 14, Stallschreiber № 33
Telefon: Dönhoff 4337.

ס'איז איבּעריג צו קומען קיין לאָדז.
מיר ערלעדיגען אַלע ענינים אין די געריכטען און אין אַלע מלוכה'שע, קאָמונאַלע און פּריוואַטע אינסטיטוציעס אין לאָדז, וואַרשאַ, אין גאַנץ פּוילען און אין אויסלאַנד.
אינטערווענציעס, פערטרעטונגען, בּעראַטונגען אינפאָרמאַציעס, פערמיטלונגען אין אַלערליי ענינים: וועקסעל־אינקאַסאָ, קלויזולעס, זאַבּעזפּיעטשעניעס אויסקונפטען און בּעאָבּאַכטונגען.
בּיוראָ „אַרגוס", לאָדז, זאַכאָדניאַ 36
מיר זוכען קאָרעספּאָנדענטען און מיטאַרבּייטער
:—:—: אין אַלע שטעט און שטעטלעך. :—:—:

לעזט און אַבּאָנירט
— דאָס —
לאָדזער טאַגעבלאַט

קנה חכמה קנה בינה
ואל תט מאמרי פי
אַז דו דאַרפסט ערלעדיגען סאַנדאַוועס זאַכען זאָלסט דו גלייך קומען צו לויפען אין בּיוראָ
17 פּיעטריקאַווער 17
52 זאַכאַדניאַ 52
אַז תּלך לבטח דרכך
ווייל אין בּיוראָ בּיי ה' מאַנעלאַ ווערט גע־וויסענהאַפט ערלעדיגט און געשריבּען אַלע סאַנדאַוועס זאַכען, בּיטעס, קלאַוזולעס, זאַבּעזפּיעטשעניעס אויף אַלע שטעט אין פּוילען, קאַרנע און ציוויל אַפּעלאַציעס, אַדוואָלאַניעס אונטערציזיעס, ספּעציאַליסט פון שותפות־אַקטען, איבּערזעצונגען אין אַלע שפּראַכען
מיט אַכטונג
י. מאַנעלאַ פּיעטריקאַווער 17
דורכגאַנג זאַכאָדניאַ 52

לעזן איהר ווילט וויסען,
ווי אַזוי עס האָט אויסגעזעהן דאָס לעבּען פון אונזערע יודען אין פּוילען, דאַרפט איהר לייענען
„דרייסיג דורות יודען אין פּוילען"
פון גרשם באַדער

אין גרשם בּאַדער'ס „דרייסיג דורות יו־דען אין פּוילען" ווערט אויף 611 גרויסע געדיכטגעדרוקטע אָקטאַוו־זײַטען דערצעהלט אַלעסדינג, וואָס עס איז פאָרגעקומען בּײַ די יודען אין פּוילען. בּשעת אַ צײַט פון 8 יאָהר־הונדערטער פון'ם ערשטען טאָג וואָס זיי זע־נען אַהין אַנגעקומען, בּיז צום דורכפאַל פון'ם לעצטען פּוילישען „מיאַטעזש", ווי אַזוי זיי האָבּען געלעבּט און וואָס זיי האָבּען געליטען, פון וואַנען זיי זענען געקומען און די לעגענ־דען, וואָס זענען מיט זייער לעבּען פערבּונ־דען. ווי אַזוי עס זענען בּאַוויזען אייגעאָרדענט זייערע קהלות און ווי עס האָבּען אויסגעזעהן זייערע פּרנסות. וואָס פאַר אַ צורה זיי האָבּען געהאַט אין גאַס און ווי ס'האָט אויסגעזעהן אין זייערע היימען, זייער פּאָליטישע לאַגע און זייער גייסטיגע ענטוויקלונג. בּיז פּוילען איז געוואָרען אַ צענטער פון'ם יודישען למוד, פון די גרעסטע פּוסקים און מפלפלים, פון דער קבּלה, פון חסידות און השכלה. דער „ועד אַרבּע אַרצות", וואָס די פּוילישע קעניגע האָבּען פון איהם געוואָלט מאַכען און וואָס ער איז ווירקליך געוואָרען.

צום אינהאַלט פון דעם בּוך זענען צוגע־געבּען 43 בּילדער, וואָס דער גרעסטער טייל איז נאָך בּיז היינט אין ערגיץ נישט פערע־פענטליכט געוואָרען, דאַבּיי איז כּדאי צו וויסען, אַז אַזאַ בּוך וואָס זאָל אַרומנעמען דאָס גאַנצע עקאָנאָמישע און קולטורעלע לעבּען פון די יודען אין פּוילען, בּשעת דרייסיג דורות, איז נאָך איבּערהויפּט נישט פאַרהאַן אין קיין שום שפּראַך.

— פּרייז פון'ם בּוך געבּונדען 3 דאָלאַר. —
אין אַ לוקסוס־אויסגאַבּע מיט פּראַכט־בּאַנד פינף דאָלאַר.

בּיבּליאָטעקען אין פּוילען קריגען דאָס בּוך מיט 50 פּראָצענט בּיליגער און זיי ווע־לען נאָך אויסערדעם בּעקומען אַלס פּרעמיע גרשם בּאַדער'ס „אייביגע אמת'ן", וואָס קאָסט אַליין צוויי דאָלאַר.

בּעשטעלונגען צו אַדרעסירען:
GERSHOM BADER
4611 Sea Gate Ave., Brooklyn
N. Y. U. S. A.

פּוילישע שפּראַך
ערלערנט גרינדליך דורך אַ קורצער צײַט
ווערט וואַסבּאַרניאַ 20, וו. 3.

געגעןאַגעלד־גאַראַנטיע!
ס'ווערען אַנגענומען אַלערליי אינקאַסאָ־אויפטראַגען אויף וואַרשאַ, מזרח־קרעסען און גאַליציען
אינקאַסאָ־פּראָוויזיע — אַ מינימאַלע.
אַפּערטען אָפּצוגעבּען אין אַדמ. פון לאָדז. טאַגעבל. אונטער „אינקאַסאָ"

אויפרוף צום געעהרטען פּובּליקום

אַזוי ווי די צײַט איז היינט זעהר קריטיש און מיר צײַטונג פּער־קויפּערס מוזען צאָהלען פאַר די צײַטונג אַלע טאָג בּאַאַרן מיר די געעהר־טע פּובּליקום נישט צו קויפען די אָרימע צײַטונג פערקויפּערס מיט געלד נור צאָהלען אַלע וואָך פאַר די צײַטונג געגענפאַל ווילען מיר זײַן גע־צוואונגען אָפּצושטעלען די צײַטונג.

גלייכצײַטיג פאָדערן מיר פון אַלע צײַטונג פערקויפּערס, אַז ווען מען וועט זײַן געצוואונגען אָפּצושטעלען אַ קונד איבּער געלד זאָל קיין צווייטער צײַטונג פערקויפּער נישט אַריין טראָגען קיין צײַטונג דעם זעלבּען קונד און געגענפאַל ווילען מיר זײַן געניייט לויט די סטאַטוטען אָפּ־צושטעלען איהם פון האַנדעל

מיט אַכטונג
די פערוואַלטונג

PORADNIA WENEROLOGICZNA
פון דאָקטוירים ספּעציאַליסטען
זאַוואַדזקאַ 1.
נאָר פאַר ווענערישע הויט־קראַנקהייטען און מענער־שוועכע אַנאַליזען פון בּלוט און אויספלוס אויף סיפיליס און טריפּער קאָנסיליומס מיט ספּעציאַליסטען פון אוראָלאָגישע און נערווען־קראַנקהייטען.
קוואַרץ לאַמפּ־עלעקטרישער הייל־קאַבּינעט־קאָסמעטיק
טעגליך פון 8 אַ זייגער בּיז 9 אָוונט
זונטאָג פון 9 פריה בּיז 2 נאָכמיטאָג
בּעזונדער וואַרטע צימער פאַר פרויען
וויזיט 3 זלאָטעס

קלויזולעס
— און —
זאַבּעזפּיעטשעניעס
אויף אַלע שטעט אין פּוילען
ערלעדיגט אַמשנעלסטען דאָס רעכטס־קאָנטאָלענטען־בּיוראָ
„אַרגוס", 36 זאַכאָדניאַ 36

לעטשניצע
17 זגיערסקאַ 17, טעל. 19-16
אַלערליי קראַנקהייטען ווערען עמפּפאַנגען דורך ספּעציאַליסטען דאָקטוירים פון 9 פריה בּיז 6 אַוונד.—מאַסאַזש, עלעקטריזאַציע, מאָקען־שטעלען, קינסטליכע פּיראָגזשן־פּעסטראָלונגען אימפּיגען געגען שקאַר לאַטינג.

מעכאַנישע שלאָסערײַ און שווייסערײַ
J. REDER, Łódź
Konstantynowska 11 (róg Zachodnia)
בּ'נעהם אָן פערשידענע מאַשינען־רעפּעראַטורען ווי צופּאַסען פער־שידענע מאַשינען־טיילען. און אויטאָגענישע שווייסונגען.
אַכטונג שטריקער!
איך שטעל צו טישען מיט מעסטערס פון 30 זל. און רעיעלע אויסטיהרונג.
פּריוואַט־וואָהנונג גדנסקאַ 20 וו. 17.

Miejski Kinematograf Oświatowy
Wodny Rynek, Tel. 18-26.
Od dn. 5 czerwca do 10 czerwca 1929 r
Dla dorosłych:
DZIEWCZĘ z LUDU
W rolach głównych: Harry Liedtke Xenia Desny i Livio Pavanelli
Nad program:
Wyższa szkoła sportu tennisowego
Dla młodzieży:
Zwycięzcy i Zwyciężeni
(Brzegiem Nilu aż po Kongo)
Obraz ilustrujący obyczaje i prace murzynów, polowanie na krokodyle, lwy, słonie, życie ptactwa afryk. i t. d
Nad program:
Niebezpieczeństwo wielkiego miasta
Groteska w 2 akt. grana przez zwierzęta

אויפפאָדערונג!

אַלע, וואָס בּעזיצען פּראָטעסטירטע וועקסלען פון דער אויסשטעלונג מ. לעווי, לאָדז' פּאָ־מאָרסקאַ 91 אויף אָרדרע ב. שפּיצבּערג, לאָדז, צעגעלניאַנאַ 55, ווערען געבּעטען אין זייער אייגענעם אינטערעס זיך צו פערשטענדיגען מיט ישראל פּאַלקע, לאָדז, פּולנאַצנאַ № 4 טעל. 32-38 וועגען מאַכען אַנ'אָפּמאַדלאַשטש די אויבּענדערמאָנטע הערען. 2732

אַרויס פון דרוק:
1) הערשעלע—שבת אויפ'ן טראַקט (לידער)
2 זלאָטים
דאָס קלאַסישע ווערק:
2) פרידריך שילער—ווילהעלם טעל (טעאַטער־שטיק)
יודיש: הערשעלע — 5 זלאָטים.
צו בּעקומען אין אַלע בּוכהאַנדלונגען

שוין ערשינען!
א. אײַזענשלאָס
„דאָס טויטע ווײַבּ"
און אַנדערע פאָלקס־מעשה'לעך
פּרייז 25 גר.
צו בּעקומען בּײַ אַלע צײַטונגס־פערקויפער.
מיט אינפאָרמאַציעס און בּעשטעלונגען זיך צו ווענדען אין דער אײַזענשלאָס־בּיבּליאָטעק, לאָדז, פּאָלודניאָוואַ 11, אין הויף, לינקע אָפּיצינע.

וויכטיג פאַר דאַמען!
מאַכט אײַך די עלעגאַנטסטע דאַמען־היטע נאָך דער לעצטער פּאַריזער מאָדע און די עלטעסטע היטע איבּער־אַרבּייטע איך אויף גאַנצליך נײַ. געדענקט די אַדרעס:
23 זאַוואַדזקאַ 23
אין הויף, 2־טען אײַנגאַנג, לינקס פּאַרטער.
פאַר נאָר 2.50 זל.
... צום יעצטיגען סעזאָן ווערט געמאַכט אַלע ... שטרוי־היטען, פילץ מיט שטרוי ... ווידערע ... צו שפּאָט בּיליגע ... — — — נאָר פאַר 5 זל.
„TOLA"